

**laiškai
lietuviams**

lapkritis / november 1984

GARBĖS IR PADĖKOS GIESMĖ	326	Bruno Markaitis, S.J.
POEZIJA IŠ LIETUVOS	328	N.N.
ADVENTAS	329	Vincas Kolyčius
VĖLINĖS	330	Alė Rūta
ŠVENTIEJI IR VĖLINĖS	331	A.D.
VISKAS IŠEINA Į GERA . . .	331	Chiara Lubich
DIDYSIS STEBUKLAS	332	Aleksandras Mauragis
NAUJASIS LIETUVIŲ VYSKUPAS	333	A. Saulaitis, S.J.
JĖZAUS DIEVIŠKUMAS	335	P. Daugintis, S.J.
PERSIJOS BAŽNYČIA - RYTŲ KRIKŠČIONIJOS CENTRAS	342	John Stewart
UŽUOT KEIKUS TAMSĄ. . .	348	Aldona Bielskienė
VĖŽYS, ŠIRDIS, MEILĖ, LIGONINĖ ... (V)	349	Vytautas Kasniūnas
KAS MAN TIKĖJIME YRA MALONIAUSIA IR SUNKIAUSIA	351	Gailė Eidukaitė
VINCAS	352	Audrė Budrytė
TĖVYNĖJE	353	Gediminas Vakaris
KALBA	355	Juozas Vaišnys, S.J.
ATGARSIAI	356	Skaitytojai
TRUMPAI IŠ VISUR	358	J. Pr.
ATSIŲSTA PAMINĖTI	350	Red.

Šis numeris iliustruotas fotografijomis iš šios vasaros įvairių kultūrinių bei religinių renginių. Viršelio piešinys — Rasos Krokytės.

STATEMENT OF OWNERSHIP

“LAIŠKAI LIETUVIAMS”—Letters to Lithuanians—is published monthly except July and August, when bi-monthly. Its publishers and owners are the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., a non-profit religious society approved by the Roman Catholic Church. The editor is Rev. Joseph Vaišnys, S.J. The managing editor is Mrs. Al. Likander. The offices of editors, publishers and management are located at 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. In the preceeding 12 months “Laiškai Lietuviams” averaged a press run of 2495 copies. Total distribution—2428 copies, mail subscription—234S, free distribution—SO. None (0) distributed to news agents and none (0) sold through dealers; left-overs 67 copies. Annual subscription —\$8.00, single copy is 80c. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*



1984 / LAPKRITIS - NOVEMBER / VOLUME XXXV, NO. 10

GARBĖS IR PADĖKOS GIESMĖ

BRUNO MARKAITIS, S.J.

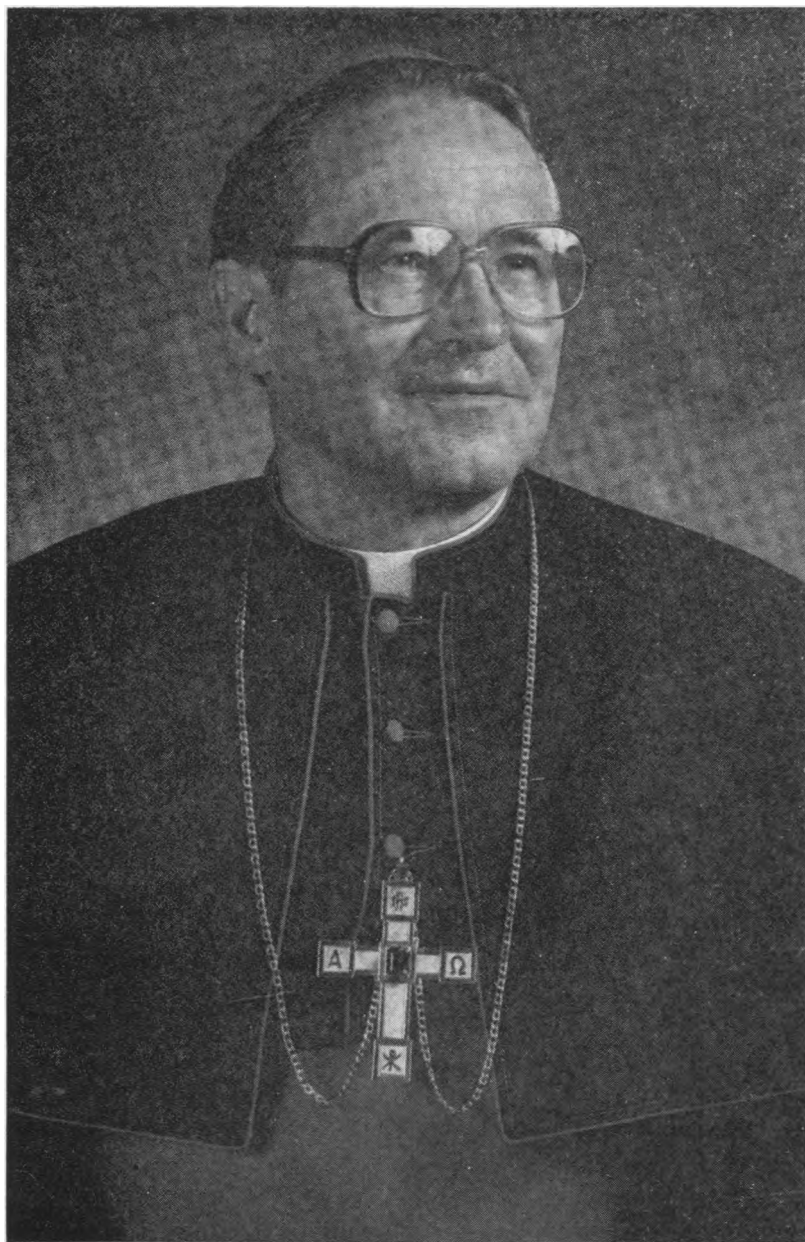
Dėkingumas, kito žmogaus pozityvus įvertinimas ir jam pagarba yra vieni svarbiausių dalykų žmogiškoje bendruomenėje. Nelabai reikšminga, ar ta bendruomenė yra religinė, ar sekuliarinė. Ankstyvoji krikščionija pasižymėjo šiomis ypatybėmis, ypač pagarba kitam asmeniui. Nežiūrint įvairių įtakų, tos bendruomenės, kartais labai mažos, remdamosis Jėzumi Kristumi ir iš Jo semdamosis tikėjimo, vilties ir dvilypės meilės, atseit meilės Dievui ir žmogui, išvystė pagarbą žmogui iki nuostabaus gylio ir grožio.

Minint Padėkos dieną, kaip tik derėtų apsistoti ties šiais dalykais. Ir gal reikėtų pridėti vieną pastabą, būtent ar ne per banaliai ir paviršutiniškai suprantame meilę. Juk lengviau kalbėti apie meilę žmonijai, nes tai abstrakcija; sunkiau — apie meilę šeimos nariui, draugui, kaimynui, bendradarbiui, asmenims, sėdintiems tame pačiame bažnyčios suole, priklausantiems tai pačiai organizacijai, nes tai konkreti tikrovė.

Svarbu visa tai, kas jau pasakyta. Tačiau patys svarbiausi dalykai yra pasiaukojimas bendram reikalui; kančia, suriša su atlaidumu ir auka; tikėjimas į pasiaukojimu ir darbu kuriamą ateitį; pasirengimas mirti už žmogų ir aukščiausias vertybes, kaip antai tiesą, gerį ir meilę.

Žiūrėdami į savo bendruomenės ar organizacijos istoriją, kas ją įkūrė, kaip ji įsikūrė ir išsivystė, tuojau matome, kad ta žmonių daugybė, ypač specialūs asmenys, kaip tik pasižymėjo pasiaukojimu bendram reikalui ir kad tame pasiaukojime buvo daug kančios, aukos ir pasiryžimo kovoti už tikėjimo tikrovę, kovoti už tiesą, gerį ir meilę konkrečiomis formomis ir apčiuopiamuose tarpusavio ryšiuose.

Jei pasižiūrime į savo tautą, matome lygiai tą patį nusistatymą ir kovą už tas pačias vertybes. Juk tauta yra visuma, sudėta ne iš obuolių, bulvių ir



Naujasis vyskupas išeivijos lietuviams

Paulius Baltakis, O.F.M.

pomidoru, bet iš žmonių. Jei tauta turi būti visuma, tai ir žmogus turi būti visuma. Nepilnas jis, jei jis tik politinė, visuomeninė ar socialinė būtybė. Nepilnas jis, jei jis tik mokslininkas, menininkas, pramonininkas ar dvasininkas ir t.t., išjungiant kitas žmogiškojo gyvenimo sritis ir pasitenkinant tik tais veiksniais ir gyvenimą formuojančiomis normomis, kurios yra tiesiogiai surištos su jo profesija. Žmoguje turi susijungti gamtinė ir antgamtinė plotmė. Jo asmenybė turi turėti ne tik žmogišką, ideologinę, bet ir moralinę dimensiją.

Kunigas Stasys Yla sako: "Nežinau, koku vardu — tikslesniu ir taiklesniu — tektų pavadinti mūsų tautos kovą, kovą už visumos vertybes, kurios jau yra nebe vien mūsų tautos reikalas — kova už tikėjimą, moralę, teisėtumą ir garbingumą, kultūrinį ir tautinį savitumą, už savo kalbos ir savo charakterio išlaikymą". Ir jis priduria: "Juk visu frontu stojam prieš melą ir klastą, žmogaus ir tautos sutrypimą, žudymus, istorijos klastojimus ir sąžinės prievartavimą". Taip baigia savo žodžius kunigas Yla.

Jei žiūrime į tautą ir į žmogų, kaip į visumą, tai tą visumą turime praplėsti, vešliai ir vaisingai išugdyti ir tautos bei žmogaus pastangų ir darbų derlių kuo plačiausiai paskleisti. Jei savo pasiaukojimą, bendruomeninį planavimą ir planų vykdymą sukoncentruosime trumpaake kryptimi tik į vieną ar du objektus, tai visą plačiašakę veiklą — savo ir pasaulio akyse — susiauriname ar atimame jai panoraminį žvilgsnį ir mūsų potencialo išvystymą. Kai kam atrodo, kad tokioje situacijoje mūsų aktyvus, pozityvus ir kūrybingas pasipriešinimas bei kova nebetenka jėgos, o priešo galia atrodo didesnė, negu ji iš tikrųjų yra. Kyla audra, bet stiklinėje. Stiklinė gali būti didelė. Proporcingai ir audra padidės. Ir mes, nors be užtenkamos priežasties, su Evangelijos apaštalais šauksime: "Viešpatie, gelbėk mus — žuваме". Evangelija sako, kad Viešpats audrą nuramino, bet apaštalus pavadino menko tikėjimo žmonėmis. Mat nederėtų pamiršti keisto paradokso. Mūsų tautos priešas remiasi netikėjimu. Jei mūsųose tikėjimas

silpsta, mažėja, nyksta, o kartais dingsta, kuo gi tad remiasi mūsų pasipriešinimas, veikla, kūrybingumas ir kova? Tautos priešas aktyvus netikėjimas gali lengvai nustelbti mūsų silpną ar silpstantį tikėjimą.

Dėkui Dievui, kad praeityje mūsų tarpe buvo stipraus tikėjimo, didelio pasiaukojimo, darbštumo ir ryžto žmonių. Jiems pagarba ir dėkingumas. Už mirusiųsios mel-džiamės, gyvaisiais didžiuojamės.

Dėkui Dievui, kad viltis švyti kaip didelis švyturys. Jaunimas rodo kelią. Ir jo šimtai. Jie ne tik mūsųose veikia, bet bendrauja su kitų kraštų, ir tolimiausių, lietuviškuoju jaunimu. Nežiūrint aplinkybių ribotumo, jie iriasi tais irklais, kuriuos turi.

Dėkui Dievui, kad vyresnioji jaunimo karta garsina Lietuvos vardą, šios dienos priemonėmis plačiai skelbia mūsų tautos reikalus bei jai daromas skriaudas. Jų pasiaukojimo ir darbo vaisiai sklinda Amerikoje, pasiekia Europą, o kartais ir kitus kontinentus.

Padėkos dienos proga apkabinkime vienas kitą. Juk esame dieviškojo Tėvo vaikai, ir mumyse teka Lietuvos kraujas. Visi perėjome vargo ir kančios mokyklą. Ogi niekas taip nesujungia, kaip bendras vargas ir kančia. Negaišinkime laiko tušties ginčams ir nerealistiškiems planams. Visų mūsų — jaunų ir vyresnių — laukia dideli darbai. Mūsų tautos genijus tik dabar pradeda kelti savo galvą. O Lietuvos įsčiuje per skausmą ir kraują užsimezgęs vaisius auga, bręsta ir laukia laisvės aušros bei nepriklausomybės saulės.



Poezija iš Lietuvos

AUKA

–Kodėl, širdie manoji, nutilai? .
–Jaučiu pilkų dienų didingą rimtį. . .
Žvaigždėtais laiptais žengia angelai
Mano aukos ir meilės pasiimti. . .

Ar kils ji dūmais smilkalo baltais,
Ar juodu nevilties šešėliu leisis?
Ar po svajotos Tėviškės skliautais
Ilsėtis vakare turėsiu teisės? . .

Pati sudegsiu meilės ugnyje–
Atnešiu gyvą širdį paaukoti. . .
Šviesusis Angele, priimki ją
Ir teikis mūs Kūrėjui atiduoti.

Jam mano dienos, darbas ir daina,
Širdies giesmė ir meilė amžina. . .

TIESA

Visur tamsu, tik Tavo žvakė dega,
Ir akys dega, kupinos vilties.
Jose matau aš nemarumo jėgą,
Jos remiama širdis ramiai kentės.

Tiktai viltis nušviečia tamsų kelią,
Kol ji negėsta–nieko nebaisu.
Tu saugok ją, tą spindinčią ugnelę,
Kol Saulė kels iš guolio debesų. . .

Nakties drugiai į žvakės šviesą skrenda. . .
O gal tai vėlės mirusių draugų? . .
Su tavimi per sutemas jie brenda,
Kad tau keliauti būtų gera ir saugu.

Aš nebijau tamsos juodos nakties,
Kol dega sieloje ugnis vilties. . .

PAVASARIS

Varpai prabilo vėjo įsiūbuoti,
Ir sieloje prabudo ilgesys.
Einu pavasario dainos dainuoti,
Jos mano žemė bundanti klausys.

Klausys jos medžių šakos susigūžę,
Ir pumpurėliai iš sapnų pabus.
Su jais aš švėsiu žydintį Gegužį,
Ir vietos liūdesiui širdy nebus.

Varpai vis gaudžia, gaudžia, nesiliauja,
Į laimę šaukia saulėti keliai. . .
Ir man išaudė džiaugsmo rūbą naują
Pro debesis pasklidę spinduliai.

Man tik dangaus, tik saulės, tyro oro,
Daugiau šioj žemėj nieko nebenoriu.

MIŠKAS

Lyg tolima simfonija suskambo
Žvaigždėtą naktį medžių ošime. . .
Ir plaukia ji, ir skamba, skamba, skamba.
Sujungia net žvaigždynus su žeme.

Skambi naktis. . . ir žalios pušys skrenda,
Aukštai iškėlę savo vainikus. . .
Ir nežinau–ar sapnas, ar legenda,
Ar i vaikystės sugrįžau laikus. . .

Drąsiau, drąsiau–viena pro kitą moja
Neramios žvaigždės, šaukdamos mane. . .
Svajonių mano laime tolimoji–
Dar negaliu tavęs pasiekti–ne.

O tu skambėk, simfonija švelni,
Vis tiek tu mano sieloj gyveni. . .



ADVENTAS

VINCAS KOLYČIUS

Per keturias Advento savaites Žodis tapęs Kūnu, Jėzus, gali paliesti mūsų širdis ir mintis, kad visas mūsų gyvenimas pasikeistų. Jei praleisime šį laikotarpį su nuoširdžiomis pastangomis geriau Jėzų pažinti ir prie jo priartėti, tai tikrai jis atsilieps į mūsų širdies troškimus. Tada Kalėdos mums bus didelė džiaugsmo šventė — tikras Jėzaus atėjimas į mūsų asmenišką gyvenimą.

MŪSŲ ADVENTAS IR DIEVO ADVENTAS

Per keturias Advento savaites prisimename tuos amžius, kai žmonija ilgėjosi ir laukė Atpirkėjo. Atpirkėjas atėjo, bet ar visur ir pas visus? Kviečiame, kad jis labiau perimtų mūsų kasdieninį gyvenimą ir mūsų išsiblaškusias mintis bei širdis, pilnas neišsipildžiusių troškimų. Tai mūsų Adventas. Laukimas yra mūsų žemiškos būsenos dalis.

Bet ar kada pagalvojame, kad Dievo Adventas tęsiasi visą laiką? Jis laukia ir laukia, kad žmogus pas jį ateitų. Jis laukia, kad mes jį priimtume, jo žodį išgirstume, jo meilei atsiliptume, jam atidarytume savo širdies duris. "Jis buvo pasaulyje, ir pasaulis per jį atsiradęs, bet pasaulis jo nepažino. . Cjn 1,10).

DIEVO PAŽADAS

Senajame Testamente Dievas kalbėjo per pranašus, žadėdamas išgelbėti žmoniją. Krauju paženklinta sutartis, sudaryta su Abraomu, vėliau su Moze, rodė Dievo troškimą turėti artimus draugystės santykius su žmonėmis. Jis prižadėjo atsiųsti Mesiją, Emanuelį — Dievas su mumis — visai tautai. Tačiau žydų tautos istorijoje matome, kaip tauta lūpomis prisiekdavo ištikimybę, o savo elgesiu nuo Dievo nusisukdavo.

Dievas buvo ir lieka ištikimas savo pažadams. Jis nenustojo gaivinęs nuodėmingos žmonijos vilties: "Aš apšlakstysiu jus švairiu vandeniu, nuplausiu jūsų nešvarumus, apvalysiu jus nuo stabų. Aš jums duosiu naują širdį ir įkvėpsiu į jus naują dvasią" (Ezek 36,25-26).

Adventas baigėsi per pirmąsias Kalėdas, kai Dievo Geroji Naujiena buvo paskelbta visiems: "Nebijokite! Štai aš skelbiu jums didį džiaugsmą, kuris bus visai tautai. Šiandien Dovydo mieste jums gims Išganytojas, jis yra Viešpats Mesijas" (Lk 2,10-11).

Ką Dievas sakė pranašams, Abraomui, Zakarijui, tą pat sako ir mums: "Nebijokite!" Mes žinome, kad Dievas iš begalinės meilės žmogui pats tapo žmogumi ir atėjo žemėn mūsų išgelbėti. Garbinkime jį ir dėkome jam, nes "Palaimintos akys, kurios regį, ką jūs regite. Sakau jums: daugel pranašų ir karalių troško išvysti, ką jūs matote, bet neišvydo, ir išgirsti, ką jūs išgirdote, bet neišgirdo..." (Lk 10,23-24).

ATEIK, VIEŠPATIE JĖZAU!

Jėzaus gimimas žmogumi buvo jo *pirmasis atėjimas*. Žinome, kad jis vėl sugrįš ir apsireikš visai žmonijai visa savo garbe ir galybe. Laukiame jo antrojo atėjimo. Advento metu ruošiamės, prisimename, kad Viešpats vėl ateis. Tai išreiškia džiugi ir ilgesinga pirmųjų krikščionių malda: "At-eik, Viešpatie Jėzau!" (Apr 22,20).

Tačiau kiekvienas turime patirti dar kitą Jėzaus atėjimą. Kai buvome pakrikštyti, Šventoji Dvasia pradėjo savo darbą mumyse. Mes buvome perkelti iš tamsos karalystės į Dievo Sūnaus šviesos karalystę. Tačiau, kad galėtume toje karalystėje nuolatos gyventi ir joje pilnai subręsti, turime bendradarbiauti su ta pirmąja malone. Dievas nori, kad mes sąmoningai ir visiškai atiduotume save ir visą savo gyvenimą Jėzui, t.y., kad jį priimtume ir išpažintume savo gyvenimo Išganytoju ir Viešpačiu. Šio Advento metu išgirskime Jėzaus asmeninį kvietimą: "Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą, aš pas jį ateisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi" (Apr 3, 20).

Jėzus pirmą kartą atėjo kaip žmonijos

Atpirkėjas ir Išganytojas. Šiandien jis nori ateiti pas mane asmeniškai kaip *mano* Atpirkėjas ir *mano* Išganytojas. Jis nori visiškai užvaldyti mano širdį, kad, kai jis vėl sugrįš pasaulio pabaigoje arba mano mirties valandą, būčiau pasiruošęs jį sutikti. Prašykime Šventosios Dvasios, kad ji mums parodytų, kas kliudo visiškai atverti savo širdį Jėzaus atėjimui. Kas yra mūsų stabai, nuo kurių Dievas nori mus apvalyti? Prašykime, kad Dievo meilės Dvasia suminkštintų mūsų širdis ir apšviestų mūsų dvasios akis. Peržiūrėkime savo vertybes, gal kai ką reikės išmesti, kai ką pakeisti, kad Jėzus galėtų tapti mūsų gyvenimo centru.

Jei mūsų Kalėdų laukimas nebus pasyvus, o veiklus, tai šios Kalėdos bus visai kitokios. Tad kiekvieną dieną paskirkime bent penkiolika minučių asmeninei maldei, Šv. Rašto skaitymui ir nuolat kartokime: *"Ateik, Viešpatie Jėzau!"*

(Naudotasi mintimis iš "The Word Among Us", P.O. Box 3646, Washington, D.C.).

VĖLINĖS

ALĖ RŪTA

Krikščioniškajame pasaulyje Vėlinės švenčiamos nuo viduramžių. Pagonys tikėjo, kad mirusieji būna netoli giminės namų, kad jiems, kaip ir gyviesiems, reikia maisto ir kitų dalykų. Užtat per Vėlines žmonės valgydavo prie kapų ir dalį maisto palikdavo mirusiems. Bažnyčia tai draudė. Vietoj "vėlių maitinimo" skatino duoti išmaldas vargšams, kad už mirusius pasimelstų.

Lietuviai, net ir tapę krikščionimis, dar laikėsi pagoniškų papročių. Jie tikėjo, kad artimųjų vėlės per Kūčias, Velykas, Vėlines aplanko savo artimuosius, ragauja jiems palikto maisto. O žmogui mirus, šeimos vėlės jį pasitinka, atidaro "vėlių vartelius", sodina į "vėlių suoloelį". Tai yra mūsų tautosakoje.

Senovėje kapinės buvo vadinamos alkais. Tai gražios vietos kalneliuose, prie medžių. Alkavietės žmonės lankydavo ir apverkdavo savo artimus mirusiuosius, palik-

davo jiems maisto ir pilnas ašarines... Eiliuota Livonijos kronika (13 amž.) mini raudas ir jų apeigas. Nuo 14-to amžiaus žinomas šermenų vardas — tai laidotuvių pietūs. Nuo šermeninių atskirdavo maisto ir vėlėms.

Istoriniai 17-to amžiaus šaltiniai teigia, jog lietuviai tikėjo, kad vėlės lieka gamtoje: medžiuose, gėlių, paukščių ir kitų gyvūnų pavidalu. Vėlė ūkauja pelėda, svyruoja berželyje, lekianti žirgu. . . Viduramžių radiniai parodo, kad moterų kapuose yra paukščio pavidalo paminklai, o vyrų — žirgo išvaizdos ženklai.

To tikėjimo liekanos užtinkamos iki pat Nepriklausomybės laikų. Atsimenu, kaip prie Kūčių stalo ir mūsų šeimos palikdavo maisto likučių — naktį atėjusioms vėlėms paragauti...

Tiesa, niekas mūsų laikais nebedėdavo, kaip seniau, įkapių: maisto, gėrimų, papuošalų, darbo įrankių... Bet lietuviuose liko pagarba mirusiems: puošiami kapai, per Vėlines lankomi su žvakutėmis ne tik savo artimųjų, bet ir žymių tautos žmonių kapai. Lietuvoje dabar okupantai tai draudžia, nes tai reiškia lietuvių pagarbą ir meilę savo praeičiai, kultūrai, laisvei.

Ką Vėlinės reiškia mums šiais laikais? Tą pat, kaip ir anuomet: tikėjimą savo mirusiųjų nepradingimu, tikėjimą praeitimi. Krikščioniui Bažnyčia yra ir gyvųjų, ir į kitą pasaulį iškeliavusiųjų junginys. Krikščioniui lietuviui Vėlinės yra tautos praeitis, didžiųjų žmonių prisiminimas. Lietuviai visuomet gerbė savo karių kapus. Ir dabar mums tinka aplankyti brangiųjų asmenų kapus, juos papuošti, melstis už mūsų laisvės kankinius, šelpti vargšus. Dėl didelės pagarbos mirusiems jau 11-me amžiuje Adomas Bremenietis aiščiau vadino žmoniškiausiais žmonėmis (*hominis humanissimi*). Lietuvis tą bruožą tebeturi ir turės, jeigu pats nesunaikins moderniojo pasaulio aistromis.

Kaip poeto Ad. Mickevičiaus veikale "Vėlinės" (19 amž.) sielos grįžta Vėlinių naktį pasiguosti, taip ir dabar susikaupę prisiminkime savo artimuosius iš Sibiro, kalėjimų, iš vargo ir kraujo klanų. Pabūkime su

jais, melsdamiesi ir mąstydami. Pagalvokime, ką jie mums paliko. ..

Vėlinės — tai dvasios šventė, tai susikaupimas, prisiminimas tautos idealų amžinybės žvilgsniu. Vėlinės — tai trumpas gyvųjų ir mums brangių mirusiųjų susitikimas.

ŠVENTIEJI IR VĖLINĖS

A. D.

Lapkričio mėnesį Bažnyčios kalendoriuje įrašytos dvi ypatingos šventės: Visų šventųjų ir Vėlinių. Jau iš vaikystės laikų man yra labai įsispaudę vaizdai iš graudžių giedojimų kaimo kapinėse, žvakių šviesų prieblandoje. Koks buvo mano nusiminimas, kai Vokietijoje nebuvo tokių Vėlinių, kai Visų šventųjų diena buvo tik paprasta, kasdieninė.

Vėliau gyvenime, kai teko šiek tiek pasimokyti, pastebėjau, kad įvairiose tautose labiau prigyja ir įsišaknija tos tikėjimo tiesos, kurios turi šaknis ankstyvesniame, pagoniškame tikėjime, pvz., lietuvių bendravimas su dausų vėlėmis.

Katalikų Bažnyčia mus moko, kad yra šventųjų bendravimas, kad mes esame daug skolingi prieš mus gyvenusiems, kad jų palikimas mus lydi. Už vienus turime melstis dėkodami, už kitus — atsiprašydami, dar už kitus — atleisdami. Bet mes negalime būti abejingi mūsų giminių kartų kartoms, iš kurių daug ką paveldėjome, negalime būti abejingi visuomenės kartoms, kurios kūrė, siekė, sudarė dabartinę mūsų gyvenimo padėtį.

Vėlinės eina tuoj po Visų šventųjų šventės, atbaigdamos ją, nes visi turėtume būti šventieji! Būdami Dievo vaikai Jėzaus Kristaus atpirkimu, gavome teisę matyti Dievą veidas į veidą. Jis yra gėrio ir meilės šaltinis, tačiau mes dažnai nepadarome to gėrio ir nepaskleidžiame tos meilės, kurią turėtume skleisti, sekdami Dievo pavyzdžiu. Mūsų darbai kartais būna tartum skylėti. Po mirties mes turime apsivalyti nuo tų visų blogio skylių ir dėmių. Atlikę tą procesą, mes pereiname į šventųjų eiles. Žinoma, yra

VISKAS IŠEINA | GERA...

CHIARA LUBICH

"Be to, mes žinome, kad viskas išeina į gera, mylintiems Dievą" (Rom 8,28).

Jei gilinsimės į tai, ką šv. Paulius sako apie Dievo meilę visiems žmonėms, suprasime ir šį nuostabų jo sakinį, kurs duoda šviesos mūsų gyvenimo įvykiams, kartais taip nesuprantamai susipynusiems. Apaštalas dažnai kalba savo laiškuose apie Dievo meilę mums ir apie Jo malonę, kuri viršija visus mūsų silpnumus. Dievas turi planą kiekvienam ir Jis laiko mus savo minty visą laiką. Jis sutvėrė mus "ir paskyrė tapti panašiais į Jo Sūnaus pavidalą" (Rom 8,29; Ef 1,4). Tai, kad Dievas siuntė savo Sūnų į šį pasaulį ir davė mums Jo dvasią, mus užtikrina, jog Jis darys viską, bandys viską, kad tik Jo planas būtų įvykdytas (Rom 8, 32; 8,15-17). Tame apaštalo mokyme mes tą užtikrinimą ir randame.

"... viskas išeina į gera, mylintiems Dievą". Ne kiekvienam Dievas viską išveda į gera, bet tiems, kurie Jį myli ir į Jo meilę atsako. Dievo meilė mums nėra kažkokia bendrybė. Jo meilė yra asmeninė, speciali, ji viską paverčia į gera, veikia išganymui, tikrajai laimei ir dvasiniam augimui tų, kurie Jį myli.

Ne tik Jo žodžiai, Sakramentai ir visa, ką Jis yra davęs savo Bažnyčiai, neša mums dvasinę gerovę. Visa tai yra aišku. Apaštalas nori pasakyti kai ką daugiau. Jis nurodo, kad tiems, kurie tiki Dievo meilę ir Jį myli, daugybė aplinkybių, kurios sąlygoja jų egzistenciją, nėra tik paprasti atsitiktiniai nutikimai. Jų netvarko aklas gamtos įstatymas ar žmonių valia. Juos panaudoja Dievo meilė mūsų išganymo darbui atbaigti. Bet pa-

sielių, kurios myli be savimeilės, atlieka gerus darbus, neieškodamos savo garbės. Tokios sielos yra pasiruošusios tuoj džiaugtis Dievo artumu ir ta laime, kaip šv. Paulius sako: "Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į galvą neatėjo, tai Dievas paruošė tiems, kurie jį myli" (1 Kor 2,9).

ties Dievo visame tame mes nematome. Jis pasislėpęs veikia ir nenumatytoje situacijoje. Jo nematome ir tose aplinkybėse, kurios staiga pakeičia mūsų norimą dalykų tvarką, ar kai mus ištinka ypatingos gyvenimo sąlygos, netikėti bandymai ar sunkenybės. Jis nematomas ir tada, kai susitinkame su kai kuriais žmonėmis ar turime būti kai kuriose vietose. Tiems, kurie myli Dievą, viskas, net ir jų praeito gyvenimo klaidos, patarnauja jų gėriui, nes tose visose aplinkybėse jie patiria Dievo meilę, kuri nori juos vesti į šventumą.

Mes galime įžvelgti ir patirti tą mylintį Dievo vadovavimą tiek, kiek mes Jį mylime, kaip labai Jam atsiduodame, įsitikinę, kad Jo mintys nėra kaip mūsų ir kad mūsų išganymas bei krikščionio pilnatvės pasiekimas ne visad vyksta tais būdais, kurių tikimės. Bet jei mes juo nepasitikime, negalėsime matyti ir patirti ir tos Jo meilės tuose visuose įvykiuose.

Mes taip pat turėtumėm atsiminti, kad tikėjimas Dievo meile nereiškia pasitikėjimo Juo fatališkai, laukiant mūsų problemų sprendimo kovoje su liga, kentėjimais, neteisybe ar bet kokia blogio forma. Krikščioniškas vidinis darnumas sugeba derinti visišką atsidavimą Dievui su mūsų pačių asmenine iniciatyva visame, ko tik Jis iš mūsų nori.

Kaip mes galėtumėm pagal tuos nuostabius žodžius gyventi? Pirmiausia mes niekada neturime sustoti prie dalykų išorinio požiūrio, bet, vieton to, tikėti, kad kiekviename įvykyje Dievas rodo mums savo meilę. Tada matysime gyvenimą realybėje visai kitokį, nors jis mums ir atrodytų, kaip to rinktinio audinio antroji pusė, kurioje matomi mazgai ir, lyg per klaidą, nesuderintas raštas. Bet iš tikrųjų tas gyvenimas yra kaip nuostabaus audimo kūrinys, kurį Dievo meilė audžia mūsų tikėjimo siūlais.

Paskui mes turime tai meilei visiškai atsiduoti su pilnu pasitikėjimu kiekvieną momentą, kaip didžiuose taip ir mažuose dalykuose. Dar daugiau — jei pasitikėsime Dievu paprastose gyvenimo aplinkybėse, Jis duos mums jėgų pasitikėti Juo net ir di-

džiausiose sunkenybėse, kaip skausmingame bandyme ar rimtoje ligoje ir net mūsų mirties valandą.

Tad stenkimės taip nesavanaudiškai ir gyventi, kad, tikros meilės vedami, galėtumėm gauti Dievo paguodos ir stiprybės, kai Jis, vykdydamas mumyse savo planus, teiksis juos mums apreikšti. Tada matysime, kad visiškas Juo pasitikėjimas neša šviesą bei didžią ramybę mums ir daugeliui kitų.

Iš anglų kalbos išvertė

Kostas Paulius

DIDYSIS STEBUKLAS

ALEKSANDRAS MAURAGIS

Prie didžiųjų stebuklų reikėtų priskirti Romos Bažnyčios išlikimą per 2000 metų. Kai skaitai jos audringą istoriją, kai matai ją erezijų draskomą, karuose, inkviziciniuose teismuose paskendusią, su įvairiais priešais kovojančią; kai jos vadai buvo ir yra labai nutolę nuo Kristaus idealo ir pavyzdžio; kai tuo pačiu metu matai ją, skelbiančią evangelines dorybes, artimo meilę, žmonių lygybę, dalinančią Dievo malones ir gailestingumą, negali atsistebėti, negali suprasti, kaip ji, nežiūrint tokių audrų, galėjo iki šiol išsilaikyti, kaip ji nebuvo nušluota nuo žemės paviršiaus. Ir šiandien ji yra šviesiausia viltis, vienintelė tikroji jėga, galinti išgelbėti žmoniją iš jai gresiančios pradžios.

Šiandien matome tokį, galima sakyti, pamišusį pasaulį, kuriam trūksta krikščioniškosios moralės principų, be kurių nebusikalbame, nebepasitikime vieni kitais. Nei duoti žodžiai, nei sudarytos sutartys, nei valstybių įstatymai nebeteikia garantijos ne tik valstybiniam ar asmeniniam žmogaus gyvenimui, suterštam kriminalais bei kitomis socialinio gyvenimo atmatomis, bet ir tarptautinis bendradarbiavimas taip surizgo, taip ištižo, kad nevaldomos aistros gali išsprogdinti pasaulį ir sunaikinti žmoniją su visa jos civilizacija.

Visko turime iki valiai, visos galimybės

NAUJASIS LIETUVIŲ VYSKUPAS

A. SAULAITIS, S.J.

"Šiandieną priimdamas vyskupo misiją ir apsiimdamas ypatingai rūpintis pasaulyje išsisklaidžiusių lietuvių reikalais, pasižadu visą savo gyvenimą glaudžiai dirbti su šventuoju Tėvu ir su visais katalikais vyskupais bei kunigais kiekviename krikščionyje atstatyti autentišką Kristaus veidą".

Pusanтро tūkstančio žmonių, 150 kunigų ir 22 vyskupų akivaizdoje rugsėjo 14 d. Portland. Maine, katedroje naujasis pasaulio lietuvių vyskupas Paulius Antanas Baltakis, OFM atsiliėpė pronuncijaus arkivyskupo Pio Laghi žodžiui prieš pat vyskupo šventimų apeigas: "Šiandieną Bažnyčia kviečia Paulių Baltakį tapti ganytoju-vyskupu ir tarnauti lietuviams katalikams išeivijoje: mokyti tikėjimo tiesų, vadovauti liturgijai ir valdyti".

Vysk. Baltakis pokalbiuose su lietuviais kunigais lietuvių katalikų kongrese Toronte rugsėjo pradžioje pasikalbėjimuose su spauda ir kituose pareiškimuose išryškina savo misijos uždavinius: glaudžiai veikti JAV vyskupų konferencijoje, rūpintis lietuviškų parapijų bei misijų gerove, sielotis toliau nuo tradicinių lietuviškų parapijų gy-

venančiaisiais, parūpinti katalikišką žodį lietuvių radijo programoms ir spaudai, ugdyti lietuvių dvasines ir kultūrinės vertybes, kreipti ypatingą dėmesį į Lietuvos Vyčius ir lietuvių kilmės žmones, artimai bendradarbiauti su pasauliečiais, ugdyti diakonų ir kitas tarnybas Bažnyčioje, skatinti pašaukimus į dvasininkų bei vienuolių tarnybas, remtis lietuvių kunigų vienybių talka.

Įsteigęs savo būstinę Niujorke prie pranciškonų vienuolyno ir Lietuvių katalikų tarnybos bei religinės šalpos, naujasis vyskupas numato sudaryti darbo būrelius ar komisijas, kurios joms pavestus specifinius uždavinius išstudijuotų ir vykdytų. Pirmaisiais metais vysk. Baltakis aplankys Australiją, Pietų Ameriką, Šiaurės Amerikos parapijas ir Europą, kur vyskupas Antanas Deksnys naujam vyskupui talkins iš centro Vakarų Vokietijoje.

Nuo 1979 m. ėjęs lietuvių pranciškonų provinciolo pareigas, vysk. Baltakis gimė Latavėnuose 1925 m. Kunigu pašventintas Belgijoje 1952 m., ilgai dirbo Toronto Prisikėlimo parapijoje ir Kultūros židinyje Niujorke, Lietuvių vyskupas yra bene aš-

mūsų rankose, trūksta tik krikščioniškosios moralės dėsnių, kuriuos pasaulis prieš 2000 metų pažino kaip Linksmąją naujieną. Kol nesugrįšime prie šių principų ir jų neįgyvendinsime, tol sėdėsime kaip ant parako statinės po Damoklo kardu. Tad ar ne stebuklas, kad Bažnyčia išlaikė iki šių laikų mums tuos principus ir dar šiandien už juos kovoja, juos skelbia, nors ir dažnai žemina, šmeižiama, nepripažinta! Ji kovoja su tvirta pergalės viltimi. Laikas grįžti prie evangelinės šviesos, prie jos moralinių dėsnių.

Atėjo laikas pažvelgti į savo sąžines ir į Evangeliją, ypač mūsų krikščioniškomis tautoms, kurios šiandien paliktos be jokios moralinės atsparos moderniam ateizmui. Jei pati krikščionija neatgims ir nepriims Evan-

gelijos tiesų tokių, kokios buvo Kristaus paskelbtos, tai mokytojų teologų spekuliacijos pasaulio nepakeis, artimo meilės, nuoširdumo ir teisingumo žmonija nesusilauks, ir pavojai sunaikinti pasaulį neišnyks.

Šių dienų pasaulyje dar yra per daug vargdienių: žmonių be namų, be tėvynės, be pagalbos ir be meilės. Jie miršta badu, žūsta karuose, draskomi fizinio bei moralinio skausmo. Už juos atsakingi esame visi, ypač krikščionys, kuriems Viešpats išvykdamas patikėjo savo turtus (Mt 25,14-30), apdalino talentais, kad, jam sugrįžus, grąžintume skolą su uždirbtomis nušimčiais. Prisiminkime, kas atsitiko tam, kuris gautą talentą paslėpė žemėje ir neleido jo apyvar-ton: "Šitą netikusį tarną įmeskite į tamsybes. Ten bus verksmas ir dantų griežimas".



Vysk. Pauliaus Baltakio šventinimo apeigos Portlando katedroje. Teresės Gaidelytės-Meiluvienės nuotr.

tuntasis ganytojas, kurį popiežius Jonas Paulius II paskyrė išeivijoje esančioms tautinėms grupėms.

Šventimuose dalyvavo kone visi Naujosios Anglijos vyskupai, kartu su vysk. Baltakio pirmtakais vysk. Vincentu Brizgiu ir vysk. Antanu Deksnium. Vietovėje, kurioje yra vos kelios lietuvių šeimos, susirinko tūkstantis su viršum lietuvių iš keliasdešimt miestų paprastą darbo dieną savo naujojo ganytojo priimti — ir šis lietuvių atviras nuoširdumas sujaukino šventimuose dalyvaujančius amerikiečius vyskopus. Ypač globa pirmiesiems vyskupo Baltakio žingsniams pasireiškė Portlando ordinaras vysk. Edward C. O'Leary, II Pasaulinio karo metu ir po jo buvęs Maine dioclezijos pareigūnas tremtinių reikalams ir padėjęs

lietuviams pranciškonams J. A. Valstybėse įsikurti.

Tėvai pranciškonai savo sodyboje Kennebunkporte, Maine, šventimų vakarą vakarienei ir vaišėms priėmė 900 svečių, nešinių linkėjimais ir dovanomis iš bendrinių ir kitų lietuvių organizacijų, parapijų ir vietnetų. Vyskupui lankantis parapijose ir keliaujant po lietuvių bendruomenes įvairiuose kraštuose, tikintieji galės savo parama užtikrinti finansinį pagrindą platesiems vysk. Baltakio uždaviniams.

Tradiciename vyskupo herbe vysk. Baltakis pažymi savo pranciškonišką kilmę, ypatingą lietuvių pamaldumą Dievo Motinai, ryšį su Lietuva ir lietuvių tauta ir pasaulio skritulį, kurio lietuviams išeiviams jis tarnauja.

JĖZAUS DIEVIŠKUMAS

P. DAUGINTIS, S.J.

Apsišvietusiam, kritiškam XX amžiaus žmogui Jėzaus dieviškumas gali atrodyti tiek priimtinas, kiek Budos skelbiama reinkarnacija. Dievo Sūnaus inkarnacija (įsikūnijimas), gimimas žmogumi taip pat gali atrodyti neįtikėtinas dalykas. Tačiau tarp Budos ir jo skelbiamos reinkarnacijos (žmogaus gimimas iš naujo koku kitu gyviu) ir tarp įsikūnijusio Dievo Sūnaus yra didelis, esminis skirtumas. Budos mokslas apie reinkarnaciją nėra patvirtintas tikrais faktais, nėra istoriniu šaltiniu, kaip ir apie daugelį kitų rytiečių religijų skelbiamų dievų ir žmonių įsikūnijimų. O apie Jėzaus buvimą, gyvenimą ir mokslą, apie jo dieviškumą patvirtinančius dalykus ir stebuklus turime autentišką ir patikimą istorinių šaltinių.

KELETAS PRIELAUDŲ

Nakalbėsime apie Jėzaus istoriškumą, apie kurį jau rašėme šių metų "Laiškuose lietuviams".¹ Šio straipsnio rėmuose negalime įsileisti į svarstymus, kad begalinis transcendentinis Dievas, visai kitokios negu žmonės kategorijos asmeninė būtybė, gali apsirinkti žmonėms ir kad, iš tikrųjų įvairiais būdais apsirinkęs, kalbėjo žmonėms apie didžiulius klausimus. Dievas turi būdų ir priemonių įrodyti, kad jis gali apsirinkti ir, ką nori, apreikšti. Tai išryškėja ir Senojo, ir Naujojo Testamento knygose.

Taip pat tik prabėgomis užsimename, kad tuos Dievo apreikštus dalykus (įvykius, tiesas, doros normas, bendravimą) žmogus turi laisvai priimti. Mat žmogus yra socialinė ir istorinė būtybė. Jis gimsta šeimoje, auga žmonių bendruomenėje, veikia drauge su kitais žmonėmis. Daug dalykų jis perima iš praeities: naudoja iš žmonių išmoktais dalykais, pasigamintais daiktais, įrankiais, mašinomis ir kitomis priemonėmis. Iš kitų jis perima ir ilgainiui atskleistas tiesas bei kitas vertybes.

Tad žmogus — socialinė ir istorinė būtybė turi priimti ir tai, ką jo kūrėjas Dievas

yra istorijos eigoje žmonėms kalbėjęs ar padaręs. Neseniai miręs garsusis teologas Karl Rahner, S.J., savo disertacijoje žmogų vadina *Hoerer des Wortes* — Žodžio klausytoju.

Tačiau nei Dievo apreikimo įvykiai, nei paskelbtosios tiesos ir elgesiu vykdytinos doros taisyklės nėra taip akivaizdžiai aiškios, kaip fizikos dėsniai (pvz., kad visi kūnai krinta žemyn), ar matematikos tiesos (pvz., dukart du yra keturi), ar kaip pakartotiniais bandymais ir laboratoriniais stebėjimais įrodyti žmogiškojo gyvenimo dėsniai, (pvz., kad vaikai pasitiki savo tėvais), ar kitų patirti faktai (pvz., kad yra Australija), ar žodžiu bei raštu paliudyti praeities įvykiai (pvz., kad gyveno Romos imperatorius Augustas, Napoleonas, taip pat kad gyveno, mokė ir ant kryžiaus mirė Tėzus iš Nazareto, kurį jo mokiniai, sekėjai ir jis pats laikė Mesiju, Dievo Sūnumi.) Tai *žmogiškasis* arba *istorinis tikėjimas*.

Tačiau tokio istorinio tikėjimo nebeužtenka, kad koks nors tautietis Lietuvoje pripažintų JAV-se gyvenantį lietuvių savo ieškomuoju, niekad nepažintu tėvu ir kad su juo bendrautų kaip su tėvu. Tam reikia abi pusio bendravimo, asmeniško pergyvenimo ir didelio pasitikėjimo tuo save vadinančiuoju tėvu. Panašiai, tik daug labiau, neužtenka istorinio tikėjimo, kad kritiškas ar netikintis modernus žmogus asmeniškai pripažintų Jėzų iš Nazareto esant Kristumi, Dievo Sūnumi, kad jį tikėtų ir su juo bendrautų, kaip su savo asmenišku Išganytoju, Viešpačiu ir Dievu. Tam reikia visai kitokio, žmogiškąjį tikėjimą ir pasitikėjimą viršijančio tikėjimo — reikia, kaip sako teologai, *antgamtinio tikėjimo*.

Bet ir istorinis tikėjimas labai svarbus. Istorinis tikrumas ir aiškumas apie Jėzaus gyvenimą, mokslą ir jį patį, apie jo nuostabių darbų, stebuklų, kančią, mirtį ir prisikėlimą padaro ieškančiam, studijuojančiam žmogui Jėzaus dieviškumą protingai priim-

tiną ir tikėtiną. Apie tokio tikėtinumo motyvus šiame straipsnyje rašysime, tik kartkartėmis pereidami į filosofinius ir teologinius svarstymus.

Kad jis tikėtinai ir esąs Dievo Sūnus, Jėzus tai parodė savo apaštalams, mokiniams, sekėjams ir kitiems (pagal N. Testamento knygas) palaipsniui, labai diskretiškai, atsargiai ir daugiausia netiesiogiai. Evangelijose nėra ryškaus Jėzaus pareiškimo: "Aš, Jėzus, esu Mesijas ir Dievo Sūnus!" Anų laikų žydams, griežtiems mono-teistams, tik vieno Dievo garbintojams, tai būtų buvę visai nepriimtina. Jie Jėzų, kaip piktžodžiautoją Dievui, apsimetėlį, tuoj būtų akmenimis užmušę. Užtat Jėzus tik iš savo žodžių, mokymų, darbų ir stebuklų davė žmonėms pirmiausia suprasti, kad jis turi dieviškas savybes, galias ir atitinkamus titulus.

JĖZAUS GALIOS PILNYBĖ IR SUVERENIŠKUMAS

Pirmiausia Jėzus parodė, kad jis turi *suvereniską, neribotą galią skelbti naujus įstatymus*. Kalno pamoksle taip jis kalbėjo: "Jūs esate girdėję, kad jūsų protėviams buvo pasakyta: 'Nežudyk... Nesvetimauk... o aš jums sakau: jei kas pyksta ant savo brolio, turi atsakyti teisme... kiekvienas, kuris geidulingai žvelgia į moterį, jau svertimauja savo širdimi..(Mt 5,21-37).

Panašiai Jėzus elgiasi su subatos, arba šeštadienio, užlaikymo įstatymu. Jis gydo šeštadieniais, liepia pagydytiesiems nešti savo gultus (Jn 5,1-18), nedraudžia savo mokiniams skintis ir trinti javų varpas ir sako: "Šeštadienis padarytas žmogui, o ne žmogus šeštadieniui. Taigi Žmogaus Sūnus yra šeštadienio Viešpats" (Mk 2,23-38).

Jis turi dievišką galią nuodėmėms atleisti. Atneštam pas jį paralyžiuotajam Jėzus tarė: "Pasitikėk, sūnau, tavo nuodėmės atleistos". O kad besipiktinantys Rašto aiškintojai žinotų "Žmogaus Sūnų turint galią žemėje atleisti nuodėmes", jis pagydo paralyžiuotąjį (Mt 9,1-8). Atleidžia jis nuodėmes ir atgailaujančiai nusidėjėlei fariziejaus namuose (Lk 7,36-50). Jėzus suteikia galią nuodėmes atleisti ir savo mokiniams, spe-

cialiai Petru (Mt 18,18; Jn 20,23; Mt 16,18).

Jėzus — teisėjas ir atlygintojas: "Žmogaus Sūnus ateis Tėvo garbėje su savo angelais, ir tuomet jis atlygins kiekvienam pagal jo darbus" (Mt 16,27). Apaštalui Petru, klausiančiam, ką jie gaus, palikę viską ir sekę jį, Jėzus atsakė: "Iš tiesų sakau jums: pasaulio atgimime, kai Žmogaus Sūnus sėdės savo šlovės soste, jūs, mano sekėjai, taipogi sėdėsite dvylikoje sostų, teisdami dvylika Izraelio giminių" (Mt 19,27-30).

Savo kalbose Jėzus parodo, kad *Dievas yra jo Tėvas*, kad jis yra Dievo Sūnus tiesiogine, o ne analogiška ar mesijaniška prasme. Kartą jis tuo pasinaudojo, norėdamas apsiginti nuo fariziejų (plg. Jn 10,31): Jėzus aiškiai kalbose atskiria aną tėvystę ir savo sūnybę nuo visų tikinčiųjų turimos sūnystės.

Kai žydai Jėzų puolė, kad jis gydas ligonius šeštadienį, jis jiems atsakė: "Mano Tėvas darbuojasi ligi šiolei, todėl ir aš darbuojuosi". Užtat žydai dar labiau ieškojo progos jį nužudyti, nes jis ne tik nepaisydavo šeštadienio, bet ir vadino Dievą savo Tėvu, tuo būdu lygindamas save su Dievu. Į šį kaltinimą Jėzus atsakė: "Iš tiesų, iš tiesų sakau jums, Sūnus nieko negali daryti iš savęs, o vien tai, ką mato darant Tėvą; ir ką bedarytų Tėvas, lygiai daro ir Sūnus" (Jn 5,16-19), t.y. juk ir Tėvas darbuojasi šeštadienį.

Daug apie Jėzaus dieviškumą liudija žinomas jo posakis: "Aš šlovinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų, o apreiškei mažulėliams. Taip, Tėve, nes tau taip patiko. Viskas yra man mano Tėvo atiduota; ir niekas nepažįsta Sūnaus, tik Tėvas; nei Tėvo niekas nepažįsta, tik Sūnus, ir kam Sūnus panorės apreiškėti" (Mt 11,25-27; Lk 10,21-22). Čia išsakomas Jėzaus dieviškumas tokios pat rūšies Tėvo ir jo pažinimu, išskirtinai tik jiems dviem tegalimu.

Jėzus savo dieviškumą parodo, statydamas save, kaip Sūnų, šalia Dievo Tėvo. Jis taip kalbėjo, atsisveikindamas su apaštalais: "Man duota visa valdžia danguje ir žemėje.



Organizacijos su vėliavomis žygiuoja į šv. Kazimiero minėjimo pamaldas Toronte. St. Dabkaus nuotr.

Tad eikite ir padarykite mano mokinius visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios" (Mt 28,18-20). Tai ypač dažnai parodoma Evangelijoje pagal Joną, pvz.: "Kaip Tėvas prikelia numirusius ir juos atgaivina, taip ir Sūnus grąžina gyvybę, kam tik panorėjęs" (Jn 5,21).

Kartais Jėzus vartoja Senojo Testamento dieviško identifikavimosi formulę: "Aš Esu, kuris esu" (Iš 3,6; Pak Įst 32,39; Iz 43,10; 51,12). Atsakydamas jam prieštaraujantiems žydams, Jėzus kalbėjo: "Tikrai! Jei-gu jūs netikėsite, kad Aš Esu, jūs numirsite su savo nuodėmėmis.. . Kai Žmogaus Sūnų būsite aukštin iškelę, suprasite, kad Aš Esu" (Jn 8,24-28). Tais žodžiais Jėzus netiesiogiai pasisako esąs Dievas.

STEBUKLAI PATVIRTINA

Jėzaus dieviškumą taip pat patvirtina jo padaryti gausūs stebuklai. Tačiau pirmiau-

sia turime prisiminti keletą dalykų. Šiuose svarstymuose daroma prielaida, kad stebuklai yra galimi ir kad jie įvyko praeityje, kad tebevyksta ir dabar. Daugelis tai neigė ir neigia. Daug kas ir dabar kartoja prieš Jėzaus stebuklus tuos pačius praėjusių šimtmečių priekaištus, nors ir kitais žodžiais. Anksčiau buvo pripažįstamas Jėzaus stebuklų istoriškumas, bet su 18-tojo amžiaus de-lstais ir racionalistais pradėta juos aiškinti gamtos jėgomis. Fr. Schleiermacheris sakė: "Stebuklai tada buvo natūralių įvykių religinis išaiškinimas; ir kuo kuris religinges-nis, tuo labiau visur įžvelgia stebuklus".²

Kiti vis kartoja žinomą David Hume priekaištą: "Kaip gali įvykti stebuklai? Ar-ba jie yra pagal gamtos dėsnius — tai tik tariami stebuklai, arba jie yra prieš gamtos dėsnius, bet gamtos dėsnių niekas negali pa-keisti. Taigi — nėra stebuklų!"³

Tokiems galima su Ed. Schillebeeckx trumpai atsakyti, kad jie sąmoningai ar ne-

sąmoningai nepripažįsta kito priėjimo prie tikrovės, kaip tik empirinį mokslą. Taip pat stebuklai nėra prieš gamtos dėsnius, bet yra nauji kuriančios Dievo galios pasireiškimai šalia gamtos įstatymų.⁴

Kadangi Evangelijos, nors ir turinčios religinį pobūdį, dabar mokslo žmonių yra pripažįstamos patikimais istoriniais šaltiniais, tai jose aprašomų stebuklų negalima nuneigti. Negalėdami jų paneigti, daug kas stebuklus laiko legendomis. Jos esančios prisikėlusiu Jėzumi susižavėjusių mokinių išgalvotos ar tikrų buvusių įvykių pagražinimai.

Dabar yra Naujojo Testamento aiškintojų, kurie daugelį Jėzaus stebuklų laiko *kerigmatiniais*, t.y. dėl prisikėlusio Jėzaus ir jo mokslo bei darbų skelbimo tikinčiųjų sugalvotais pasakojimais, kurių dalys kartais paimamos iš buvusių įvykių. Jie įjun-

giami į kitus Kristaus gyvenimo, įvykių ir darbų pasakojimus. Taip palengva jie įeina ir tampa tradicija, naujoms tikinčiųjų kartoms žodžiu ir raštu perduodama. Gal dėl noro pasirodyti liberaliu ir moderniu žinomas teologas Ed. Schillebeeckx juos vadina "stebuklų istorijomis", nors to ir neįrodydamas. Kai kuriuos stebuklus jis pripažįsta autentiškais, pvz., šimtininko tarno stebuklingą pagydymą.⁶

Evangelijose minima daug Jėzaus stebuklų. Tik Morkaus Evangelijoje jų aprašyta šešiolika. Jėzaus stebuklai paprastai skirstomi į tris grupes: 1. piktyčių dvasių išvartymai ir ligų pagydymai; 2. dideli, "galingi darbai" (plg. Mk 4,35 - 5,43); 3. kiti stebuklai.

Kai kurie Šv. Rašto aiškintojai teduoda mažą vertės pirmajai stebuklų grupei. Jie sako, kad senovėje žmonės visur įžvelgdavę



Dalis lietuvių kunigų, koncelebruojančių Toronto katedroje šv. Kazimiero minėjime. St. Dabkaus nuotr.

piktųjų dvasių veiklą ir ligas laikydavę jų padariniais. Užtat apie pagijimus iš jų senaisiais amžiais sukurta tiek "stebuklingų istorijų".

Tačiau tokie Jėzaus padaryti stebuklai aprašomi juos mačiusių žmonių: apaštalų Mato, Jono, ar jų mokinių — Morkaus, Luko, ar kritiškai perduoti pirmųjų krikščionių bendrijų tradicijų. Daugumas jų yra aprašyta pirmiausiai parašytoje Morkaus Evangelijoje (1-10 skyr.). Kiti du sinoptikai — Matas ir Lukas teturi jų tik du: piktosios dvasios išvymą iš kurčio nebylio (Mt 12,12; Lk 11,14) šimtininko tarno ar sūnaus pagydymą (Mt 8,5; Lk 7,1).

Kai kurie tokie Jėzaus stebuklai labai aiškiai ir konkrečiai aprašomi. Pvz., Morkaus Evangelijos pirmame skyriuje pasakojama: "Išėjęs iš sinagogos, Jėzus kartu su Jokūbu ir Jonu nuėjo į Simono ir Andriejaus namus. Simono uošvė gulėjo karščiuodama, ir jie tuoj apie tai jam pranešė. Jis priėjęs pakėlė ją už rankos; karštis liovėsi, ir ji galėjo jiems patarnauti". Luko Evangelijoje (3,39) atpasakota truputį kitaip: "Atsistojęs prie jos galvūgalio, jis sudraudė karštinę, ir toji pasiliovė". Apie šį stebuklą Schillebeeckx rašo: "Tas epizodas kviečia mus laikyti šią istoriją savo substancija istoriniu įvykiu, nors literatūriškai žiūrint — tai stebuklų-istorijos modelis".⁶

Mano nuomone, negalima tokių stebuklingų pagydymų nuvertinti, juos vadinant pasakojamomis "stebuklų istorijomis". Toks buvo anų laikų įsitikinimas, kad piktosios dvasios, velniai, demonai yra ligų priežastis. Juk panašiai, pagal mūsų laikų žmonių galvoseną, ligų priežastimi laikoma bakterijos mikrobai, virusai, o iš tikrųjų pagrindinė ligos priežastis yra nusilpnėjusių žmogaus sveikata, neturinti jėgos atsispirti bakterijoms. Argi dėl to nuvertintinos gydytojo pastangos, ir pagydymai vadintini "pasakojamomis istorijomis" ?!

Jėzus gydymo galią suteikė ir savo apaštalams bei mokiniams. Net 72 mokiniai sugrįžę su džiaugsmu kalbėjo: "Viešpatie, mums paklūsta net demonai dėl tavo vardo" (Lk 10,17; Mt 10,1-15; Mk 6,7; Lk 9,1).

Visais laikais, taip pat ir mūsų dienomis Jėzus suteikia kai kuriems žmonėms gydymo charizmą, dovaną. Apie tokius pagydimus, aiškiai paliudytus, galima skaityti tikinčiųjų ir netikinčiųjų laikraščiuose bei knygose.⁷ Turbūt kiekvienas norėdamas galėtų susitikti su koku nors taip pagydytu asmeniu.

Antroji stebuklų grupė — tai Jėzaus "galingi darbai" (graikiškai *dynamis*) ne žmonėse, bet gyvojoje ir negyvojoje gamtoje. Pvz., audros nutildymas. Apaštalai, kurių dalis buvo šio didelio Genezereto ežero žvejai, labai stebėjosi, kad "tuoj pat vėjas nutilo ir pasidarė visiškai ramu". Mat po audros bangos paprastai dar ilgai vilnija, nerimsta, ūžia. Juos pagavo didelė baimė, ir jie kalbėjo vienas kitam: "Kas gi jis toksai? Net vėjas ir ežeras jo klauso!" (Mk 4,34-51)

Dar keletas tokių stebuklų. Pvz., Jėzaus ir Petro vaikščiojimas virš vandens. Ir vėl "jiems įlipus į valtį, vėjas nurimo. Tie, kurie buvo valtyje, pagarbino jį sakydami: "Tikrai tu Dievo Sūnus!" (Mk 6,45; Mt 14,26-34). Prie šios grupės stebuklų priklauso ir stebuklingos žvejonės: Jėzaus viešojo gyvenimo pradžioje, pašaukiant žvejus būti jo apaštalais (Lk 4,1-11), ir po jo priskėlimo (Jn 21,1-11)

Trečiajai grupei priskirtini trys iš numirusių prikėlimai ir stebuklingas duonos padauginimas. Vienas jų — tai pats pirmasis Jėzaus stebuklas Galilėjos Kanoje per vestuves, paverčiant vandenį geriausiu vynu (Jn 2,1-11).

Nuostabus buvo septynių duonos kepa-liukų ir poros žuvų padauginimas — jų užteko pamaitinti 5000 vyrų ir panašiam skaičiui moterų bei vaikų. Tai ne masės haliucinacija: dar surinkta dvylika pintinių trupinių (plg. Mk 6,30; Mt 14,13; Lk 9,10). Panašus ir antrasis duonos padauginimo stebuklas (Mk 8,1-10). Pagal Jono Evangeliją, Jėzus kitą dieną pažadėjo minioms duoti gyvybės, gyvenimo duonos — įsteigti Eucharistiją (plg. Jn 6,1-63). Schillebeeckx taip apie šiuos duonos padauginimo stebuklus rašo: "Šios istorijos substancija nėra kilusi

dėl kurio nors Bažnyčios poveikinio rūpesčio, bet yra žavinčių istorinių prisiminimų, draugiškumo vakarienių su Jėzumi pasekmė”.⁸

Ypač pažymėtini trys mirusių asmenų prikėlimai. Sinagogos vyresniojo dukters prikėlimo aprašyme dar išlaikytas aramajų kalbos žodis: *Talita kum* — Mergaite, kelkis! (Mk 5,21-43; Mt9,18). Antrasis — prikėlimas į kapus nešamo jaunuolio, Najino našlės sūnaus (Lk 7,11). Trečiasis — keturias dienas kape išgulėjusio Lozoriaus prikėlimas. Ši stebuklą Jono Evangelija jungia su Mortos Jėzaus, dieviškojo Mesijo, išpažinimu: "Taip, Viešpatie! Aš tikiu, jog tu Mesijas, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį" (plg. Jn 11,1-44).

Tačiau pats didžiausias stebuklas — tai *Jėzaus prisikėlimas iš numirusių*. Jėzus buvo net tris kartus jį išpranašavęs, iš anksto apskelbęs. Pirmą kartą po Petro išpažinimo: "Žmogaus Sūnui reikės daug iškentėti, būti seniūnų, aukštųjų kunigų bei Rašto aiškintojų atmetam, nužudytam ir trečią dieną prisikelti iš numirusių". Jis tai kalbėjo visiškai atvirai (Mk8,31). Antrą kartą po stebuklingo atsimainymo kalne: "Jie gerai įsidėmėjo šį pasakymą ir svarstė, ką reiškia 'prisikelti iš numirusių' " (Mk 9,2-13). Trečią kartą Jėzus išpranašavo savo prisikėlimą, keliaudamas į Jeruzalę Velykų švęsti ir žydamas reikalaujant ženklų (Jn 2,13-22).

Daug kas nepripažįsta šio įvykio (Jėzaus prisikėlimo) istoriškumo. Vieni neigia, sakydami, kad tai negalimas dalykas, kiti — kad tai susižavėjusių apaštalų ir kitų mokinių apoteozė Jėzui, sukurtas mitas apie jo prisikėlimą arba legendos apie jo pasirodymus po mirties. Kai kurie egzegetai tai vadina *kerigmatine medžiaga*, palengva susidariusia, skelbiant apie Jėzaus gyvenimą ir darbus. Schillebeeckx sako, kad, pavyzdžiui, pasakojimas apie Jėzaus pasirodymą (po prisikėlimo) Petriui yra tam, kad sutvirtintų jo primatą, o pasirodymas Jokūbui — kad padidintų jo autoritetą Jeruzalės tikinčiųjų bendrijoje.⁹ Daugelis Šv. Rašto aiškintojų neneigia, kad tokių kerigmatinių pasakojimų Evangelijose galėtų būti, bet tai nepa-

keičia dalykų esmės. Apie tai dar kalbėsime kiek vėliau.

Tačiau tie prisikėlusio Jėzaus pasirodymai N. Testamente aprašomi labai konkrečiai: pasirodė konkretiems asmenims (Petriui, Marijai Magdalenai, apaštalų būreliui), aiškiai minimose vietose (paskutinės vakariinės aukštutiniame kambaryje, Getsemanės darže, Emaus miestelyje), tam tikru laiku (Velykų rytą, vakarą) ir t.t.

Taigi aprašomieji Jėzaus pasirodymai buvo empiriniai, kontroliuojami dalykai (Jėzus valgė žuvį, ten buvusieji matė, girdėjo kalbant, Tomas net jį palietė). Tad nėra jokio rimto argumento, kad tie įvykiai nebuvo empiriniai, kad jų negalima istoriškai tyrinėti. Be abejo, kaip su kūnu (perkeistu, garbingu) prisikėlęs Jėzus atėjo, esant durims užrakintoms, nėra istorijos mokslo, bet teologijos reikalas išaiškinti.¹⁰

Jėzaus prisikėlimas iš numirusių ir pasirodymai aprašomi pačiose ankstyviausiose Naujojo Testamento knygose. Ten aprašomi įvykiai dar buvo labai neseni, įvykę tuoj po Kristaus mirties. "Apaštalų darbuose", rašytuose apie 67-80 m., pasakojama, kad jau Sekminių dieną apaštalas Petras kalbėjo susirinkusiems žydų būriams: .. tą vyrą, Dievo valios sprendimu bei numatymu išduotą, jūs nedorėlių rankomis nužudėte, prikaldami prie kryžiaus... Tą Jėzų Dievas prikėlė, ir mes visi esame jo liudytojai" (Apd 2,22-31).

Apaštalas Paulius pirmame laiške Tesalonikiečiams, rašytame apie 51 m. po Kr., rašo: "Jeigu tikime, kad Jėzus numirė ir prisikėlė, tai Dievas ir tuos, kurie užmigo, susivieniję su Jėzumi, atsives kartu su juo" (1 Tęs 4,14). Pirmame laiške Korintiečiams (apie 54-57 m.) Paulius rašo: "Pirmiausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; jis pasirodė Kefui, paskui dvylikai apaštalų; vėliau jis pasirodė iš karto daugiau nei penkiems šimtams brolių, kurių dauguma tebegyvena ligi šiolei... Po to jis pasirodė Jokūbui, paskui visiems apaštalam. O paskiausiai, lyg nelaiku gimusiam, jis pasirodė ir man".

Tuos prisikėlusio Jėzaus pasirodymus smulkiau aprašo sinoptinės Evangelijos ir apaštalas Jonas. Morkaus Evangelijoje, rašytoje apie 63-70 m., jie gana trumpokai nupasakoti. Mato Evangelijoje ilgiau aprašytas Jėzaus pasirodymas moterims ir vienuolikai Galilėjoje. Lukas pažymi, kad prie kapo nuėjusios moterys nerado Jėzaus kūno; jo nerado nė prie kapo atbėgę apaštalai Petras ir Jonas (Lk 24,1-12). Jono Evangelija, sekdamą kita apsiereiškimų tradicija, plačiau aprašo Jėzaus pasirodymą Marijai Magdalenai, o vakare visiems apaštalams. Po savaitės dar kartą apaštalams, kai su jais buvo ir Tomas. Dvidešimt pirmame Jono Evangelijos skyriuje aprašytas Jėzaus pasirodymas apaštalams Galilėjoje po stebuklingos žvejonės laikomas vėlesniu papildymu. Matyt, jis buvo perduotas žodine tradicija.

Užtat Šv. Rašto aiškintojai, moksliskai tyrinėdami, t.y. vartodami istoriskus kritiškus metodus, prieina prie pagrįsto protoingio įsitikinimo: Jėzus tikrai prisikėlė iš numirusių ir keletą kartų pasirodė savo mokiniams.

Daugiau iš biblinės istorijos egzegetų ir istorikų negalima nė laukti. Tai būtų už biblinės istorijos ribų lygiai taip, kaip gydytojo mediciniškais metodais koks nors tvirtinimas apie žmogaus sielą. Tą pat galima būtų pasakyti ir apie visus kitus Jėzaus stebuklus. Istorikai ir egzegetai moderniais istoriškais kritiškais metodais gali nustatyti,

ar kuris stebuklas tikrai taip Jėzaus padarytas, kaip Evangelijoje nupasakotas. Apie galimas religines išvadas iš tų Jėzaus stebuklų ir prisikėlimo gali kalbėti tik teologija ir paskiro žmogaus tikėjimas.

Jėzaus stebuklus matydami ar apie juos girdėdami, anų ir mūsų laikų tikintieji stebėjosi, garbino Dievą ir už tai Jėzų laikė tai didžiu pranašu, tai laukiamuoju Mesiju, tai Dievo Sūnumi. Teologai tuos stebuklus laiko Dievo patvirtinimu, kad Jėzus yra Mesijas, Dievo Sūnus.

IŠNAŠOS

¹ P. Daugintis. Jėzaus istoriškumo klausimu. „Laiškai lietuviams“, 1984 m. rugsėjo mėn. nr., 260-263 psl.

² Pig. **The Jerome Biblical Commentary**. Prentice Hall, New Jersey, vol. II, p. 432, 437.

³ David Hume. **Enquiry Concerning Human Understanding**. 1758. Cit. iš *Encyclopedia Americana*, vol. 19, p. 217.

⁴ Pig. **Encyclopedia Britannica**, vol. 15, p. 565.

⁵ Edward Schillebeeckx. **Jesus, an experiment in Christology**. Vintage Books, New York, 1981, p. 185-186.

⁶ Ed. Schillebeeckx, ten pat, p. 189-190.

⁷ Pig. Gr. Kriauciūnienės str. **Ar tai stebuklas?** „Laiškai lietuviams“, 1981 m. birželio nr., 191-194 psl.

⁸ Ed. Schillebeeckx, t.p., p. 215.

⁹ Ed. Schillebeeckx, t.p., p. 349-388.

¹⁰ Plg. G. O'Collins. **What are they saying about the Resurrection?** New York, 1978, p. 13-14.

(bus daugiau)



PERSIJOS BAŽNYČIA — RYTŲ KRIKŠČIONIJOS MISIJINĖS VEIKLOS CENTRAS

JOHN STEWART

Versdami šį straipsnį, siūlome labiau susidomėti krikščionybės istorija pasaulyje, išeinant net anapus krikščionijos formos, kuri išsivystė ant graikiškojo ir lotyniškojo kultūros podirvio. Siūlome susidomėti krikščionyste, kuri yra kadaise reiškusi Persijoje, šiandieniniame Irane.

Tas dėmesys, be abejo, neturi reikšti, kad mes mažai vertiname tą krikščionybės formą, kuri išlaikoma gyva, vadovaujant Romos popiežiui. Tačiau manome, kad būtų tam tikras nuostolis krikščionybės supratimui, jeigu užmerktume akis toms krikščionybės formoms, kurios iš Bažnyčios vienybės atsiskyrė, bet kurios yra palikusios daugiau ar mažiau pėdsakų žmonijos istorijoje.

Šiam tikslui ir išvertėme keletą puslapių iš knygos apie nestorijinę krikščionybę, parašytos John Stewart, išleistos Edinburge, Škotijoje, ir Madras, Indijoje, 1928 m. Pasinaudota nauja laida Kereloje, Indijoje, 1961 m. Prie vertimo pridėjome keletą pastabų bei paaiškinimų.

Susidomėjimas šia, jau beveik išnykusią krikščionybės forma gali būti naudingas keliais atžvilgiais. Visų pirma jis parodo, kad Kristaus paskelbtasis mokslas neapsiribojo vien Europa. Kristaus asmuo yra padaręs didelę įtaką ir kitoms kultūroms. O tas faktas, kad daugelis tų krikščionijų yra išnykusios ar tebeliudijamos tik mažų grupių ar krikščioniškų antkapių, yra perspėjimas mums, kad krikščionybė nėra automatiškai išsilaikanti vertybė. Ji yra išlaikoma organizuotomis visuomenės pastangomis.

Vertėjas

Rytų Bažnyčios, arba Nestorijinės Bažnyčios, veikla turėtų susidomėti kiekvienas krikščionis, kuris nori geriau pažinti krikščioniją. Iš čia krikščionybė pasiekė tolimąsias Kinijos sritis, Mongoliją, Sibirą, Japoniją, Indiją. Norint suprasti šią misijinę veiklą, reikia pirmiausia susipažinti su

krikščionijos atsiradimu ir išsivystymu Persijoje, kuri anais laikais siekė plačiau negu šiandieninis Iranas.

Pirmaisiais dviem šimtmečiais po Kr. Persijoje vyravo Partų tauta. 226 m. Persų dinastija Sassanidai nugalėjo Partų dinastiją Arscidus ir užvaldė Iraną.

Persų religija buvo dualizmas, t.y. nuolatinės Gėrio ir Blogio principų kovos. Ji vadinosi Mazdeizmas arba Zoroastrizmas. Persai buvo ugnies garbintojai. Jos šiolaikiniai atstovai Indijoje yra Persai, viena iš labiausiai pažangių Indijos tautų. Jie turi kunigų hierarchiją, kurie vadinami Mobedais. Tų vadovas vadinamas Mobedų Mobedu.¹ Jie smulkmeniškai laikosi išdirbtų rituališkų apšvalymų ir švaros nuostatų. Kai mobedai kuria ugnį, prisidengia burną, kad šventoji ugnis nebūtų suteršta jų kvapo. Miręs kūnas ir visa tai, kas siejasi su mirimu, yra laikoma suteršta ir nešvaru. Lavonas neturi suteršti nei žemės, nei vandens, nei ugnies. Dėl to mirusieji būdavo padedami vadinaamuosiuose Tylos bokštuose, kad būtų suėsti plėšriųjų paukščių.²

Tačiau to krikščioniško misijinio sąjūdžio pradžios reikia ieškoti ne Persijoje, bet Edesoje, kuri šiandien vadinama Urfa, šiaurinėje Mezopotamijoje, septyniasdešimt aštuonios mylios į pietvakarius nuo Diarbeko,³ mažos anais laikais Osroene valstybės sostinėje. Osroene buvo savotiška maža buferinė valstybė tarp Partų ir Romos. Ji buvo daugiau priklausoma nuo Partų, iki 216 m. ją užėmė Roma ir pavertė savo kolonija. Nedaug žinių išlikę iš tų pirminių krikščionybės laikų. Asirai⁴ krikščionys mano, kad krikščionybę į Edesą pirmajame šimtmetyje atnešė Adday, kuris laikomas apaštalu Tadu arba kuriuo nors iš septyniasdešimt Kristaus mokinių. Sakoma, kad jis ten buvo pasiųstas apaštalo Tomo. Dėl to Edesos krikščionys tiki, kad jų krikščionybė yra ypatingai artimuose santykiuose su šv. Tomu. Vienas



Organizacijų atstovai atneša simbolines aukas mišių metu, kurias aukojo Toronto arkivyskupas Carter, kon-
celebruojant lietuviams kunigams, šv. Kazimiero jubiliejaus minėjime. St. Dabkaus nuotr.

iš Edesos Bažnyčios turtų buvęs apaštalo Tomo laiškas, rašytas iš Indijos. Kad tokių laiškų būta, tvirtina rašinys, vardu "Apaštalų mokslas". Yra tikra, kad Edesa buvo pasidariusi krikščionijos tvirtovė prieš pabaigą pirmojo šimtmečio. Pasak Rawlinson (Sixth Oriental Monarchy"), Partus krikščionybė pasiekė jau 114 metais. Ir kai Persai 225 m. nugalėjo Partus, jie ten rado stiprias krikščionių bendruomenes, jas pripažindami savo imperijos pavaldiniais. Yra padavimas, kad Mari, apaštalo Tado mokinys, buvo pasiųstas iš Edesos į Seleuciją, prie Tigro upės vidupio. Tačiau ten jis rado žmones, taip neatsiliepiantčius į jo skelbiamą mokslą, kad norėjo grįžti atgal. Jis rašė į Edesą savo siuntėjams, kad "čia gyventojai yra niekam tikę pagony. Aš negaliu nieko gero padaryti, tad noriu grįžti arba keliauti

kitur". Tačiau jo draugai krikščionys jam parašė, kad ten pasiliktu ir "sėtų bei artų tuos kalnus ir klonius, kad jie duotų vaisių, ir juos paaugotų Viešpačiui". Jis tęsė savo darbą toliau su tokiu pasisekimu, kad visas Tigro vidupis pasidarė Kristaus sekėjais. Romos imperatoriaus Markaus Aurelijaus laikais (161-180) krikščionybė buvo paplitusi ne tik tarp Partų, bet ir tarp Medų, Persų ir Baktarų⁵ ir vis plito įvairiuose sluoksniuose.

Prieš ateinant Sassanidų dinastijai, krikščionybė buvo išplitusi nuo Kurdų kalnų iki Persijos įlankos. Sakoma, kad čia buvę ne mažiau kaip 20 vyskupijų. Vienas VI šimtmečio autorius vardais išskaičiuoja 17 vyskupijų.

Tolimesnę krikščionijos plėtimo akciją perėmė Arbel miestas. Persijos krikščionys



Š.m. rugsėjo mėn. pradžioje į Čikagą buvo suvažinę išėivijoje gyvenantieji lietuviai jėzuitai pasitarti. Šia proga iš Romos buvo atvykęs Jėzuitų ordino generalinis sekretorius Johannes Gerhartz. Nuotraukoje iš kairės I eilėje: Antanas Saulaitis, Johannes Gerhartz, Kazimieras Raudeliūnas. II eilėje: Jonas Borevičius, Bruno Markaitis, Antanas Liuima, Juozas Vaišnys, Juozas Beleckas, Petras Daugintis, Vaclovas Gutauskas. III eilėje: Petras Kleinotas, Pranas Rabikauskas, Leonas Zaremba, Gediminas Kijauskas, Vladas Jaskevičius, Jonas Kubilius. Trūksta: Algimanto Kezio, Aniceto Tamošaičio, Jurgio Janeliūno, Jurgio Gatavecko, Prano Liuimos, Stasio Kulbio, Juozo Aranausko, Vinco Pupinio, Jono Sukacko, Donato Slapšio, Mykolo Andrijausko ir Jono Kidyko (jis fotografavo).

buvo daugiausia semitiškos ir aramaiškos kilmės. Buvo apščiai tokių, kurių tėvai anksčiau priklausė Zoroastro religijai. Tais laikais bažnytinio organizuotumo buvo nedaug. Vyskupai ir kunigai buvo panašūs į keliaujančius pamokslininkus, kurie, eidami iš vienos vietos į kitą, globojo savo žmones, kiek galėdami. Tačiau jie buvo skiriami. Jie buvo panašūs į apaštalą Paulių, kaip jo

veikla yra aprašyta *Apaštalų darbuose*. Greičiausiai jie patys apsirūpindavo savo pragyvenimu, panašiai kaip Paulius. Jų dauguma buvo pirkliai. Kiti buvo amatininkai: kalviai, staliai, audėjai.

Antrojo šimtmečio viduryje Edesos Bažnyčia jau turėjo keturias evangelijas, išverstas į aramajų kalbą. Taip pat tais laikais buvo sudarytas keturių evangelijų junginys,

vadinamas Diatesseron. Galimas dalykas, kad Edesoje buvo pranašų mokykla, iš kurios misijonieriai nuolat vyko į tolimesias Persų imperijos vietas, į Arabiją ir į kaimyninius kraštus. Kai Romos imperijos (Konstantinopolio) tvirtovė Nisibis kartu su penkiomis provincijomis iš Romos imperijos valdžios perėjo į Persijos valdžią, ta garsioji Nisibis teologinė mokykla buvo perkelta į Edesą ir netrukus pasidarė pagrindinis krikščioniškosios kultūros centras visiems rytų krikščionims. Bet vėliau, valdant Saporui II, prasidėjęs krikščionių persekiojimas Nisibis mokyklos veikimą sukludė. Tais laikais kitos krikščioniškos mokyklos Persijoje nebuvo. Ten veikė daug magų (zoroastro religijos) mokyklų. Jų mokytojai buvo labai gerbiami jų hierarchijos. Krikščionys, kurie norėjo siekti mokslo, turėjo eiti per sieną į krikščionių valdomus kraštus.

Sakoma, kad imperatoriaus Decijaus laikais apie 240 metus daug krikščionių iš Romos provincijų, vengdami labai žiaurių persekiojimų ir norėdami išlaikyti krikščionišką tikėjimą, bėgo į rytų kraštus.

Diokleciano laikais (303-304) prieš Romos imperiją sukilo Sirija ir Armėnija. Kaltė už tai buvo sumesta krikščionims, ir dėl to daug žmonių buvo nužudyta arba pasiųsta į kasyklas. Tais laikais krikščionių persekiojimas Persijoje dar nebuvo prasidėjęs. Jie ten buvo pripažįstami "melet", t.y. piliečiais. Persijoje krikščionių vargai prasidėjo tada, kai krikščionybė Romos imperijoje pasidarė oficiali religija.

Kai krikščionių tarpe įsiaištrino ginčai, kaip reikia suprasti dievišką ir žmogišką pradą Kristaus asmenyje, ir kai Rytų Romos imperija buvo persiėmusi monofizitų⁷ mokslu ir persekiojo kitaip manančius, daugelis krikščionių iš ten bėgo į Persiją. Tais laikais Persijoje krikščioniškų mokyklų draudimas buvo atšauktas.

Čia susitinkame su ryškiausia Rytų Bažnyčios asmenybe Nestorijum.⁸ Visuotinio Efezo Bažnyčios susirinkimo laikais Nestorijus buvo pritaręs Cyrilo⁹ mokslui, kad Kristuje yra dvi prigimtys: dieviškoji ir

žmogiškoji, kurios yra jungiamos dieviškojo asmens. Taip pat ir Nestorijus buvo pasirašęs Kalcedonijos visuotinio Bažnyčios susirinkimo nutarimą, nors ir abejodamas. Tie, kurie Kalcedonijos susirinkimo nutarimui nepritarė, buvo baudžiami ir tremiami iš imperijos. Imperatoriaus Justinijono laikais (apie 528 m.) imperijoje neliko nei Nestorijaus šalininkų, nei tų, kurie laikėsi tik Nikėjos susirinkimo nutarimo. Tie žmonės, laikydamiesi savo krikščionybės sampratos, ieškojo naujo pasaulio, kuriame, kaip jie sakė, jie galėjo būti laisvi. Justinijono tolerancijos trūkumo dėka Konstantinopolio imperija prarado daug pamaldžių ir gabių krikščionių. Nestorijonai atvyko į Mezopotamiją su savo menais ir sugebėjimais. Tai buvo aukščiausios klasės staliai, kalviai ir audėjai. Jie čia pradėjo gamybą ir pramonę. Jie nebuvo vien pabėgėliai, jie buvo ir ištikinę misijonieriai. Savo tėvynėje jie buvo pavadinti eretikais, o šalia jos, kur tų nelaimingų ginčų nebuvo, jie buvo entuziastiški evangelijos apaštalai. Jiems nepaprastai sekėsi laimėti naujų krikščionių. Ir taip jie ėjo vis toliau ir giliau į Azijos kraštus, daug kam nežinomus. Šis naujo krikščioniško kraujo įliejimas į Persiją sustiprino jos ankstesniąją Bažnyčią. Pirmiausia jie padidino krikščionių skaičių, o paskui savo uolumu, kilusiu iš tikėjimo, jie tapo nauji misijų centrai. Antra vertus, jie pakeitė Persijos nusistatymą krikščionių atžvilgiu. Anksčiau, ypač Saporio II valdymo laikais (339-379), daugelis krikščionių buvo nukankinti. Magai, arba Zoroastro religijos kunigai, kurstė žmones prieš krikščionis. Karaliai į krikščionis žiūrėjo kaip į savo priešo, Rytų Romos imperijos, šalininkus.

Kai atvyko nestorijonai, situacija pasikeitė, nes jie dabar neturėjo ryšio nei su Roma, nei su Konstantinopolio, nei su Antijochija ar Aleksandrija. Tai reiškė, kad krikščionys nebuvo daugiau pavojingi Persijai. Vienas dvasininkas Nestorijų pristatė kaip Persijos draugą, norėdamas iš valdžios sulaukti daugiau palankumo krikščionims. Nestorijonai ir Persijos karaliai dabar vieni su kitais susiartinę, kaip Romos imperijos

priešai. Senesnieji šio krašto krikščionys taip pat prisijungė prie ateivių. Pašalpos namai globoti našlaičiams ir pamestiniams susilaukė valdžios paramos; jie buvo, galima sakyti, ir auklėjimo įstaigos, pritraukę daug žmonių.

Nestorijonų santykiai su magais taip pat pagerėjo. Ir iš vienos, ir iš kitos pusės buvo padaryta nuolaidų, norint sušvelninti priešiskumą. Nuolaidos buvo idėjinio pobūdžio. Nestorijonai nusileido, atsisakydami kunigų celibato. Magams celibatas labai nepatiko. 499 metų sinode nestorijonai celibatą visiškai panaikino, leisdami vesti ir vyskupams. Šis nutarimas sukėlė pasipiktinimą Vakarų Bažnyčioje. Tačiau atrodo, kad Rytų Bažnyčiai tai padėjo — daug pasitarnavo jos plitimui. Kiek vėliau celibatas vyskupams vėl buvo grąžintas, bet paskui ir vėl panaikintas.

Vyriausias Rytų Bažnyčios vadovas buvo Seleucijos metropolitas, kuris maždaug nuo 280 metų buvo vadinamas popiežium. Tais laikais patrijarchu buvo mokytas ir labai energingas žmogus. Jis turėjo vilties Seleuciją padaryti visos krikščionijos centru. Tai, žinoma, jam nepasisekė, bet nuo to laiko jis buvo pradėtas vadinti "kataliku". 424 metų sinode buvo nutarta, kad šis kataliku vadinamas patrijarchas turi būti visiškai nepriklausomas nuo Antijochijos ir nuo visų kitų Vakarų patrijarchu. Tas nusistatymas buvo pakartotas ir 498 metų sinode. Antijochijos patrijarchas tada buvo stipriai monofizitiškai nusiteikęs. Jis pasmerkė Rytų, t.y. Persų, Bažnyčią.

Atrodo, kad Persijos Bažnyčia buvo pasidariusi visa nestorijoniška, ir kitos pažiūros čia nebuvo toleruojamos. Jie valstybėje naudojo "melet" titulu, tai reiškia, kad jie turėjo pilietines teises. Kai Persija nugalėjo Rytų Romos imperijos sritis, tai užimtų kraštų žmones jie perkėlė į Persiją. Daugumas tų tremtinių buvo krikščionys monofizitai iš Antijochijos, Aleksandrijos ir Konstantinopolio. Jie su savo vyskupais buvo perkelti į įvairias Persijos sritis. 540 metais Chosroes I daug belaisvių perkėlė iš Antijochijos prie Seleucijos ir ten jiems pastatė

miestą Naująją Antijochiją. 573 m. buvo naujas trėmimas, kuriame iš buvusių Rytų Romos imperijos sričių buvo perkelta Persijon 290 tūkstančių žmonių. Jų dauguma buvo monofizitai.

(Kaip šis monofizitų perkėlimas į Persiją atsiliepė nestorijoniškai krikščionybei, sunku susigaudyti. Galimas dalykas, kad šis klausimas apie dieviškumo ir žmogiškumo derinį Kristuje jiems pasidarė arba neaktualus, arba per aukštas filosofiskai neišsilavinusiems krikščionims. Reikia pasakyti, kad panašiai atsitiko ir Vakarų krikščionijoje, pvz., liuteranizmas visiškai nesidomėjo šiuo klausimu. *Vert.*').

Pagaliau klausimas, nuo kada Persijos Bažnyčia laikytina nestorijoniška, taip pat nėra aiškus. Nėra abejonės, kad nestorionizmas labai išplėtė krikščionybės idėjas toli į rytus. Ši misijinė veikla ėjo iš Seleucijos miesto, esančio abiejose Tigro upės pusėse. Sakoma, kad aštuonioliktasis Seleucijos metropolitas Manės buvo pirmasis, išpažinęs nestorionizmą. Tačiau kiti sako, kad jis metropolitu buvo anksčiau, negu gyveno Nestorijus, tad jo mokslo išpažinėju negalėjo būti.

Baigiantis penktajam ir viduryje šeštojo šimtmečio nestorijoniškoji krikščionybė iš Seleucijos plito į visas šalis. Ji užėmė ir tas sritis, kurios buvo į vakarus nuo Eufrato, bet ypač ji plėtėsi į rytus. Egiptas, Sirija, Arabija, Mezopotamija, Chaldėja, Persija, Medija, Baktrija, Hyrkanija ir Indija pasidarė nestorijoniškos. Reikia suprasti, kad čia kalbama apie šiaurinę Indiją. Tačiau kai kas sako, kad ši įtaka pasiekė net Ceilono salą. Seleucijos patrijarcho vadovybei priklausė aštuonios metropolijos Baktrijoje, hunų tarpe, Persų Armėnijoje, Medijoje, Elame ir kai kuriose Indijos vandenyno salose.

VERTĖJO PASTABOS IR PAAIŠKINIMAI

1. Verta atkreipti dėmesį į gramatikos formą: Mobedų Mobedas — pavadinimas šios religijos vyriausiam vadovui. Ta pati forma buvo vartojama senojoje Prūsų religijoje, kur krivių vadovas buvo vadinamas

Krivių Kriviu. Senovės Prūsų religija taip pat pasižymėjo organizuota kunigija, kuo nenorėjo tikėti praėjusio šimtmečio Vakarų istorikai. Jie netikėjo, kad taip galėjo būti. Bet panaši hierarchija, iki šių laikų išlaikyta Indijoje, liudija, kad tokie reiškiniai buvo galimi ir senovėje religinėse kultūrose.

2. Lavonų padėjimas aukštose vietose, kalnuose ar dirbtinėse aukštumose yra žinomas ir kai kurių Amerikos indėnų. Galima manyti, kad padėti uolose lavonai davė progą Graikijos mitui apie prikaltą Prometėjų, kurį Aischilas įamžino dramoje.

3. Miestas Diarbeker šio straipsnio vertėjui primena kai kuriuos šeimyninius dalykus. Jo sesers duktė Jūra Strimaitytė savo "Peace Corp" dvejų metų tarnybą kaip tik atliko šiame mieste. Tas miestas prie Tigro upės aukštupio šiandien yra Turkijos teritorijoje. Ten Strimaitytei prisistatė viena išlikusi krikščionių bendruomenė ir ją pakvietė dalyvauti jų susirinkime. Jie nupasakojo jai tos vietos katalikų bendruomenės milžiniškus sunkumus išlaikyti krikščionišką tikėjimą musulmonų tarpe.

4. Su Asirais krikščionimis lietuvių visuomenei teko susitikti, tarpininkaujant Liet, katalikų mokslo akademijos Čikagos židiniui, kur kalbėti buvo pakviestas asirų laikraščio Čikagoje redaktorius Khoshaba Pnu'el (1977 m.). Jis tada mus supažindino su sunkia politine asirų krikščionių padėtimi, gyvenant tarp Islamo išpažinėjų. Jis ypač priekaištavo anglams, kad jie po karo tvarkydami artimuosius rytus, neištesėjo savo duoto pažado asirų tautai, kuri yra viena iš seniausiu ir garbingiausiu tuose kraštuose. Čikagoje yra apie 30 tūkstančių asirų. Jie kalba ta kalba, kuria kalbėjo Jėzus. Šiandien jie yra vieninteliai tos kalbos vartotojai. Progą su jais susipažinti sudarė židinio išdininkas inž. K. Pabedinskas. Susitikimą su lietuviais savo laikraštyje "The Assyrian Star" jie kelis kartus paminėjo.

5. Baktrų tauta yra viena iš indoeuropiečių grupės tautų. Jos kalbą studijavo kartu su sanskritu, lietuvių ir kitomis senomis kalbomis Augustas Schleicheris (žr. jo studiją "Compendium der vergleichender Gramma-



Kompozitorius Darius Lapinskas, parašęs muziką operai "Dux Magnus" ir solistas Rimas Strimaitis, atlikęs Šv. Kazimiero vaidmenį.

St. Dabkaus nuotr.

tik der Indogermanischen Sprachen", Weimar, 1871 m.).

6. Nisibis miesto istorija yra labai turtinga. Prieškrikščioniškaisiais laikais buvęs didmiestis, Kristaus laikais mažas miestelis, o vėliau nestorijonų laikais žymi teologijos mokykla. Miestasėjo kelis kartus iš rankų į rankas tarp Romos ir Persijos. Miesto apsupimai yra apdainuoti Efremono poezijoje "Carmina Nisibena". 410 m. Nisibis buvo metropolito sostinė maždaug su 20 vyskupijų. Ypač daug reikšmės turėjo Nisibis miesto teologinė mokykla, kuri vėliau buvo perkelta į Edesą. Nestorijonai čia įsikūrė savo buveinę. Mokslas čia tęsdavosi trejus metus. Studentų kartais būdavo iki tūkstančio. Kai įsikūrė teologijos mokykla Seleucijoje, Nisibis miesto mokyklos reikšmė su-

mažėjo. Iki šių dienų yra išlikę krikščionių bažnyčios griuvėsiai iš pirmųjų amžių su labai gražiais ornamentais,

7. Monofizitizmas yra Konstantinopolio vienuolio Eutichijaus suformuluotas mokslas V-jo šimtmečio viduryje. Jis moko, kad, kai Dievo Žodis priėmė žmogaus prigimtį, ir paskendo dieviškume, kain medaus lašas jūroje. Eutichius atsisakė priimti Efezo ir Kalcedonijos visuotinių Bažnyčios susirinkimų nutarimus, kurie daro skirtumą Jėzuje tarp asmens ir prigimties. Vėliau, kovodamas su nestorijonizmu, kuris nepakankamai sujungė Jėzuje dievišką ir žmogišką prigimtį, monofizitizmas paneigė Jėzuje žmogiškos realybės buvimą. Jėzus tada pasidarė tik Dievas, persirengęs žmogaus drabužiais. Šiais laikais monofizitizmą išpažįsta Sirijos, Armėnijos ir Koptų Bažnyčia Etjopijoje.

8. Nestorijus, Konstantinopolio patriarchas apie 451 m., labai domėjosi klausimu, kaip derinasi Kristaus asmenyje dieviškoji ir žmogiškoji prigimtis. Jis davė pradžią nestorijinei krikščionybei. Pasak jo apie Kristų galima kalbėti kaip apie Dievą ir žmogų, tačiau vienybė tarp šių prigimčių nėra vieno dieviško asmens vienybė. Jo nuomone, Kristus galėjo nusidėti. Nestorijaus mokslas buvo trečiojo visuotinio Bažnyčios susirinkimo Efeze pasmerktas.

Nestorijus yra laikomas atsakingu už tai, kad jis tokį subtilų klausimą padarė plačiu visuomeniniu ginču. Nestorijus buvo daugiau oratorius negu teologas. Jis neįstengė suvokti prigimties, kuri nebūtų asmuo. Kristuje, jo nuomone, yra valios vienybė. Tačiau jis nemanė, kad Kristuje būtų du asmenys, kaip šiandien kai kas jam priskiria. Pasak E. Amann ("Dictionnaire de Theologie Catholique", 1931, Paris), gerai supratęs Nestorijaus tezė, dabar nebūtų nestorijonizmo. Tačiau, žiūrint iš esmės, Nestorijaus tezė savo tobulumu toli neprilygsta oficialiam Bažnyčios mokslui. Senieji Bažnyčios susirinkimai sprendė ir teisė ne vien tiesas, bet ir žmones. Labai energinga Nestorijaus prigimtis, negalėdama to pakelti, pasiunė į rytus organizuoti krikščionybės pagal savo valią. Antra vertus, Nestorijaus orato-

riškumas sudarė pagrindą pasipiktinti ramiau galvojančioms. Pažymėtina, kad nestorijoniškoji krikščionybė yra išlaikiusi išpažintį.

9. Cyrilas (Kirilas), Aleksandrijos patriarchas, miręs 444 m., pradžioje buvo atsispyrėlis. Jis buvo gerai išsimokslinęs. Laiškais diskutavo su Nestorijumi, Kirilo mokslas sudarė pagrindą galutinei formulei aptarti Kristų. Tai yra dogma apie dvi prigimtis ir vieną asmenį Kristuje, kuris yra Dievas. Šis mokslas, patvirtintas popiežiaus Leono Didžiojo, sudaro krikščioniškosios christologijos pagrindą. To laikosi ne tik Romos Bažnyčia, bet ir Konstantinopolio, Graikijos ir Rusijos krikščionys.

Vytautas Bagdanavičius

UŽUOT KEIKUS TAMSĄ, VERČIAU UŽDEGTI BENT MAŽĄ ŽVAKUTĘ

ALDONA BIELSKIENĖ

Perskaičius šį posakį, pirmiausia į galvą ateina mintis, kad žmonės yra linkę kritikuoti ir nieko nedaryti, norėdami atitaisyti blogybes. Kokia čia gali būti priežastis? Argi žmonės taip tingi savo gyvenimą pagerinti ir savo problemas išspręsti? Štai vienas tokio tingėjimo pavyzdys. Daugelis lietuvių nori, kad jų vaikai kalbėtų lietuviškai, bet patys labai mažai pastangų parodo. Gal jie veža vaikus į lituanistinę mokyklą, bet vėl yra nepatenkinti, kad ten vaikai neišmoksta tiek lietuvių kalbos, kiek jie pageidautų. Jie gal kritikuoja už tai mokyklą, bet patys nieko nedaro. O ar būtų sunku kasdien paskirti bent penkiolika minučių, pamokant vaikus lietuviškai rašyti ir skaityti? Žinoma, gali būti visokių priežasčių, bet vis dėlto turbūt dažniausiai pasitaikanti priežastis yra tinginystė. Šiuo atveju kitų kritikavimas — keikimas tamsos yra tik savęs pateisinimas.

Bet gal yra ir kitokių priežasčių. Juk sunku tikėti, kad žmonės būtų tokie tinginiai. Net ir didžiausias tinginys nesėdės tamsoje,



Vėžys, širdis, meilė, gydytojas, ligoninė, antroji vienvė ir mirtis (V)

Vytautas Kasniūnas

Kad būtų šeimyniškiau ir jaučiau, kitą viešą susitikimą su Nina, viešnia iš Kanados, buvo nutarta surengti vasarvietėje, netoli miesto, visuomenės veikėjos Irenos Brazaitienės namuose. Namas didelis, apsuptas

jeigu čia pat yra žvakutė, kurią jis galėtų lengvai uždegti.

Nors problemos dažnai yra labai aki-vaizdžios, bet kaip jas spręsti, ne visuomet lengva suprasti. Iš to nežinojimo kartais kyla baimė ir nedrąsa. Bijomasi, kad sprendimas gali būti visai nevykęs, netinkamas, tad žmogus galvoja, kad gal geriau nieko nedaryti, negu daugiau bėdų sau užsikrauti.

Pavyzdžiui, žmogus gali būti nepatenkintas savo darbo vietoje. Gal jis skundžiasi, kad jo darbo tinkamai neįvertina, neduoda reikiamo atlyginimo ir t.t. Gal jam ateina į galvą mintis "uždegti žvakutę" — ieškoti kitur darbo, bet drauge kyla baimė, kad naujoje vietoje gali būti dar blogiau. Tad ir pasilieka toje pačioje vietoje, "keikdamas tamsą".

Vis dėlto pasitaiko žmonių, kurie netingi ir nebijo uždegti tą mažą žvakutę. Gal pirmas sprendimas ir neduos norimų rezultatų, bet jie nenuleidžia rankų, dega tas žvakutes vieną po kitos, iki pasidaro šviesu. Aišku, tam reikia ryžto, pastangų, drąsos ir ištvermės.

vaismedžių sodo, gražioje vietoje prie ežero. Čia kartais rengiamos gegužinės, jaunimo stovyklos.

Į tą antrąją "Žmogaus gyvenimo seminarą" suvažiavo daug žmonių. Subruzdėjo visi buvusieji Jonačių vaisėse, dalyvavusieji "pirmojo seminaro" pasikalbėjimuose. Atskubėjo viengungiai pasismaližiauti (kaip visados, netrūko smailialiežuvių), atvažiavo puošniai pasidabinusios viengungės, kurių viena, atsinešusi pavydo raugalą, ne vienai draugei į ausį pašnibždėjo: "Noriu pažiūrėti, kaip ta Nina atrodo, kurią pamatę vyrai galvas praranda..". Moterys atsivežė maisto, vyrai "šaltinio vandenėlio". O Bruzdeika, pirmasis atskubėjęs, atsivežė net palapinę, juokaudamas, kad "skautas visuomet turi būti pasiruošęs geriems darbams". Tonačių, kunigo ir gydytojo lydima, atvyko Nina, žvilgsniais nubadyta, šypsniais ir lūpų kartėliais sutikta... Taip, taip! .. lūpų kartėliais, su gražiu pavydu: .. kad aš mokėčiau taip apsirengti, kaip ji, kad manoji laikysena būtų tokia žavi, kad aš galėčiau kontroliuoti savo svorį..." Vienam smailialiežuviui kaimynė į ausį pašnibždėjo: "Didelis čia daiktas, kalbos visada gražesnės ir garsesnės negu tikrovė". Jis, jai atsakydamas, tyliai padainavo: "Lėkčiau, lėkčiau, kad galėčiau, paukščio sparnus kad turėčiau..". Paskui garsiau pridūrė: "Pavydas pavydėjo, nė pats neturėjo..."

Po kurio laiko Brazaidenė paprašė visus atsisėsti. Trumpai papasakojusi apie praėjusį šeimos "seminarą", jo didelį pasisekimą, pabrėžė, kad mes būsime pirmieji, pradėję viešai kalbėti, tartis, diskutuoti šeimos problemomis. "Įsimetęs šeimos vėžys jas skaudžiai kankina ir naikina. Turime tos ligos gerų specialistų gydytojų savo tarpe, bet mes juos ignoruojame, tardamiesi patys esą profesoriai, žymesni žinovai", — tęsė karštesnių balsu. Grįžusi prie pasakymo, kad "esame pirmūnai, pradėję viešai kalbėti šeimos klausimais", ji pabrėžė pirmumą tik "viešai kalbėti". Iš tikrųjų, panaudojus žodį "viešai", pirmenybę reikia atiduoti "Laiškų lietuviams" redaktoriams, kurie nuo pirmojo šio žurnalo numerio pradėjo rašyti

šėimos klausimais, padėdami savo statomo žurnalistinio rūmo kertinį akmenį. Po šio jos pasakymo dalyviai palydėjo paskutinius žodžius gausiais plojimais.

Paskui Brazaitienė pristatė Niną Liutkuvienę, viešnią iš Kanados, kuri šiuo metu dirba "Šeimų patarimų institute" ir yra vieno skyriaus direktorė. Tėvui susirgus vėžiu, pradėjo ligoninėje dirbti su šluota, paskui baigė gailėstingųjų seserų mokyklą. Gavusi magistro laipsnį, dirbo *Vėžio tyrimo institute*, būdama patarėja vėžiu sergantiems ligoniams ir jų šeimoms. Vėliau, gavusi magistro laipsnį iš sociologijos, pradėjo dirbti šeimų problemų institute, dažnai kviečiama skaityti paskaitas. Mūsų prašoma, ji kalbės apie šeimų problemas ir "antrąją vienvietę", be to... Ninai pakilus, Brazaitienė nebaigė sakinio.

Einant Ninai prie kalbėtojos stalo, pasipylė garsūs plojimai; jiems ilgiau užtrukus, ji nuramino maloniu šypsniu, visus sužavėdama.

— Aš užbaigsiu sakinį, kurio nebaigė ponija Brazaitienė, — pradėjo kalbėti Nina.

— Mane pristatydama, kad kalbėsiu apie antrąją vienvietę, ji susilaukė nuo priminimo, kad ir aš išgyvenu antrąją vienvietę, mirus mano vyrui.

Po jos pasakymo, kad ir ji išgyvenanti antrąją vienvietę, viengungiai ėmė karštai ploti, o Brazaitienė šūktelėjo: "To tik ir be-trūko!" Nina balsiai nusijuokė ir pasakė: "Welcome to the club", — atsisukusi į tą pusę, iš kur pasigirdo plojimai.

"Pagal Jurgį ir kepurė", — ji dar pridėjo, visiems garsiai juokiantis. "Kaip gerai, kad liko vilkas sotus ir avis sveika", — juokus pratęsdama, pasakė Niną fotografuodamas viengungis. "Ačiū, likau ir aš soti ir sveika, tad galiu pradėti pokalbį", — visiems linksmi nusiteikus, pradėjo Nina, kurios mintis čia pateiksiau.

"Kaip matau, turbūt mes visi esame gimę ir užaugę Lietuvoje, suaugę su krašto gyvenimu, būdu bei tradicijomis. Europos žiburių šviesa naudojamos tiek, kiek atitiko lietuvišką prigimtį, kiek davė naujesnių, šviesesnių mums trūkstamų spindulių. Sky-

rėme gėrį nuo blogio su visais atspalviais. Tokie buvome, iki atvykome į Ameriką, tiek pietinę, tiek šiaurinę. Laikas mus veikė greičiau, griaudamas visus atsparumo pamatus, negu mes tikėjomės. Mylėdami, labai mylėdami šį kraštą, turimą laisvę, tirpdinome savo lietuvišką tautinį individualumą, savarankiškumą. Amerikietiškoje aplinkoje labai greitai tirpo mūsų vaikai, greitai šilo ir mūsų kojos. Pradžioje, kurdamiesi šiame krašte, pirštais badėme į amerikiečių šeimų gyvenimą, jų nepastovumą, o šiandien visais pirštais galima badyti į lietuviškas šeimas, tiek jaunųjų, tiek vyresniųjų. Kartais atrodo, tartum kai kurios mūsų šėimos dalyvauja olimpinuose žaidimuose, siekdamos išsiskyrimo rungtyne laimėti aukso medalius. Sakykime, jeigu už išsiskyrimą vyresnio amžiaus šeima laimi olimpinį sidabro medalį, o jaunesniųjų šeima bronzinį, tai ta šeima, kurioje išsiskiria vyresnio amžiaus tėvai, o jais paseka du, trys, o kaip neseniai sužinojau, net keturi vaikai, tai olimpinis aukso medalis jiems užtikrintas. O gal kartais net pasaulio rekordas pasiektas. Jeigu iš tikrųjų tėvai buvo kalti, kad vaikai pasekė jų pėdomis, tai duokime dar vieną aukso medalį. Be kita ko, apie vieną tokią šeimą esu parašiusi "Laiškų lietuviams" stiliumi gyvenimo vaizdelį, kurį galėsiu jums kitą kartą paskaityti.

Šeimų išsiskyrimą aš dalinu į du polius: į šiaurės ašigalį noriu pasiųsti visas šeimas, kurių išsiskyrimas yra būtinybė, kurių vedybos buvo didžiausia gyvenime klaida, kurios atitaisyti negali nei dvasios, nei kūno gydytojai. Tokių šeimų gyvenimą turi užšaldyti šiaurės ledynai. Kaltininkais gali būti abudu sutuoktiniai, bet dažniausiai vienas jų daug kaltesnis. Į pietus noriu pasiųsti tas šeimas, kurios nesugyvena ir išsiskiria dėl savanaudiškumo, lengvėpėdiškumo, ištaigingo gyvenimo, malonumų ieškojimo, menkavertiškumo. Jie, pagyvenę šiltame krašte, pasišildę saulės spinduliais, gali susitarti ir pradėti naują gyvenimą. Statistika kupina optimizmo, kad tokie sutuoktiniai, atsidūrę kryžiaus kelyje, paskiau suranda bendrą kalbą ir gražiai sugyvena. Jiems padeda šeimų

patarimo institutai, patarėjai, o ir aš pati duoną valgau iš tų, kurie, atsidūrę šeimos gyvenimo kryžkelėje, kreipiasi į mane. Kaip aš "gydau" tariamuosius ligonius, būtų jau kita pasikalbėjimo tema. Bet savo profesijai gal nenusikalsčiau, atvirai pasisakydama savųjų tarpe, jog nepatarčiau tokioms nesutariančioms šeimoms skubiai dėl menkniekių kreiptis į minėtas įstaigas ar patarėjus. Bandykite visas šeimos problemas išspręsti savitarpįje. Toks būna mano patarimas pirmo vizito metu. Po antro vizito, po pasikalbėjimo, nukreipiu pas kunigus, o jeigu jie turi gerų, nuoširdžių draugų, patariu kreiptis į juos. Yra daug puikių kunigų, kurie, nors šeimos sriubos nėra srėbę, daug padeda religinėmis tiesomis. Turiu pavyzdžių, kai šeimos problemose padeda draugai. Bet yra gal dar daugiau pavyzdžių, kai šeimos draugai, užuot pagelbėję, pririša ant kaklo girnų akmenį, kad paskandintų. Rašytojas Krėvė mus mokė: "Būk atsargus su priešais ir ne per daug atviras su draugais". Šiame reikale mūsų įgimtas apdairumas yra geriausias mokytojas.

Pasiuntę tarpusavyje nesugyvenančias šeimas į pietus, apgyvendinkime juos atskirose salelėse, sugrupuodami atskirai, pagal priežastis, dėl ko nesutaria, nesugyvena, nori išsiskirti ar išsiskyrė. Pirmiausia aplankykime tuos, kurie atvažiavo, pasikinkę savo arklius ir, susėdę į vežimą, iškėlė baltą vėliavą su šūkiu: "Savanaudiškumas — mūsų gyvenimo kelrodis!" Aplankiusi juos Savanaudžių salelėje, kurį laiką viešėjusi ir turėjusi įdomių pasikalbėjimų, parašiau vieną gyvenimo vaizdelį, kurį jums paskaitysiu", — tai pasakiusi, Nina pradėjo ieškoti rankinuke rankraščio.

(tęsinys kitame numeryje)

■ Lietuvoje Mokslų Akademijos darbuotojas Kazys Boruta (poeto giminaitis), apgynęs fizikos kandidato disertaciją, pareiškė, jog yra baigęs pagrindinio seminarijos kursą ir nori būti kunigu.

■ Vatikano Tikėjimo doktrinos kongregacija, vadovaujama kard. J. Ratzingerio, paskelbė dokumentą, kuriuo pasmerkia vadinamą "išlaisvinimo teologiją", kuri į savo pasaulėžiūrą įjungia marksistinį socializmą su klasių kovos prielaidomis.



Kas man tikėjime yra maloniausia ir sunkiausia

(Jaunimo konkurse premijuotas rašinys)

Gailė Eidukaitė

Nuo mažens esu įpratusi kiekvieną sekmadienį eiti į bažnyčią, gyventi pagal dešimt Dievo įsakymų ir gyventi taip, kaip pridera gerai krikščionei. Kai būdavau nuiliūdusi ar jaučiausi, kad neturiu kur ieškoti pagalbos, aš turėjau Dievą, kuriam galėjau visas savo bėdas pasakyti. Buvo gera žinoti, kad Jis mane myli ir Jam svarbu kas mano gyvenime daros. Nuėjus į mišias, aš išeidavau patenkinta ir laiminga. Žinojau, kad nesvarbu, kas galėjo įvykti, Dievas mane mylėjo ir Jam aš rūpėjau. Todėl aš einu į mišias iš pagarbos Dievui ir norėdama Juo toliau pasitikėti.

Bet dabar, kai nueinu į mišias, man pasidaro labai graudu ir sunku. Kodėl sunku? Juk mes esame krikščionys ir sueiname mels-tis ir pagarbinti Dievą, Sunku yra per pamokslus, dažnai nesutinku su tuo, ką kunigas sako. Ir visai nenoriu žinoti, kaip *kunigas* galvoja, kad aš turėčiau dirbti, galvoti ar gyventi. Yra kunigų, ne visi, kurie per pamokslus kalba temomis, kurios nieko bendro neturi su tikėjimu. Vienas net aiškino, kad moters vienintelis rūpestis ir tikslas gyvenime yra gimdyti vaikus, kad būtų daugiau kunigų ir seselių. Todėl dažnai dabar išeinu iš bažnyčios, jausdama taip pat, kaip ir įėjus. Kodėl? Kartais pagalvoju: ar aš jau nekrikščioniška, kad taip dažnai nesutinku su kunigų galvosena?

Kitas sunkus dalykas tikėjime yra gun-



Gailė Eidukaitė.

dymai. Mūsų pasaulyje šiais laikais yra daug įvairių gundymų ir pabrėžiama pinigų ir materialinių daiktų svarba. Kas atsitiko su meile, pasiaukojimu? Kodėl daugiau darosi nesvarbu gyventi krikščioniškai, kaip Dievas nori, kad mes gyventumėme? Dabar žmonės meluoja, vagia, net žudo, kad tik pasiektų materialinių dalykų, kurių taip nori. Kaip gali žmogus būti geras krikščionis ir tuo pačiu apsisaugoti save nuo tų žmonių bjaurių veiksmų?

Kartais ir aš esu sugundoma ir užmirštu, kas tikrai yra svarbu gyvenime. Bet kai pasijuntu blogai ar esu nusiminusi, visada galiu kreiptis į Dievą. Tas ir sustiprina mano tikėjimą bei viltį gyventi taip, kaip buvau užauginta — meilėje. Meilė ir pagarba tėvams, šeimai, kiekvienam žmogui ir Dievo sukurtiems dalykams. Tai yra man maloniausia mano tikėjime. Ir žinodama, kad Dievas mane myli ir atleidžia mano nuodėmes, aš galiu žengti pirmyn drąsiai, nes Jis yra su manimi.

Vincas

(„Laiškų lietuviams“ jaunimo konkurse premijuotas rašinys)

Audrė Budrytė

Paskutinė mokslo metų diena. Vincui — paskutinė gimnazijos diena. Jis sėdi klasėje, tyliai stebėdamas savo mėgstamiausią mokytoją. Mokytojas rimtai kalba, atsisveikina su berniukais. Dabar paskutinė proga jam perspėti jaunuolius. Sekančiais metais jie ne tik mokysis su berniukais; universitete jie vėl drauge su mergaitėmis studijuos.

Toliau kalba mokytojas, ir jo žodžiai stebina Vincą. Jis sako, kad mergaitėms neverta siekti profesijų, kad jų vieta visados bus šeimoje. „Tai šitaip galvoja mokytojas, kurį aš taip gerbdavau!“ — mąsto Vincas. ..

Suskamba skambutis. Vincas eina į sekančią pamoką, bet neužmiršta mokytojo kalbos. Pradedą pritaikyti mokytojo mintį prie savo šeimos. Kai jis buvo mažas berniukas, jo tėvelis mirė. Motina nutarė vėl pradėti mokytis ir įstojo į universitetą. Kai mažiukas Vincukas žygiuodavo į darželį, mamytė tekina į savo pamokas bėgdavo. Įsigijo diplomą, susirado darbą ir taip ji viena šeimą išlaikė. „Ar jai neapsimokėjo siekti profesijos?“ — galvojo Vincas.

Vincas nusijuokia. Koks būtų pasaulis, jei visos moterys galvotų, kaip jo mokytojas? Jis įsivaizduoja Marie Curie su savo vyru Pierre. „Petriuk, — sako Marie savo vyrui, — man nepatinka ta chemija. Vis pilstyti tuos chemikalus iš vienos vietos į kitą. Tu pats eik į laboratoriją, aš turiu indus susiplauti“.

Koks būtų pasaulis, jei Joana d'Are būtų pasakius Dievui, kad ji nenori išvaduoti Prancūzijos — tai nemoteriškas darbas?

Ir kas nupraustų senelius, gydytų ligočius, kas maisto atneštų alkstantiems, jei Motina Teresė būtų nutarus ištekti ir užsiimti šeimos reikalais?

Vincas patenkintas savo sprendimais. Nutaria, kad jo mielas mokytojas per ilgai mokęs berniukų gimnazijoje.



Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

“TIESA” NUSISKUNDŽIA

Labai svarbu sutelkti visų pastangas maisto programai įgyvendinti. Reikia neati-dėliojant spręsti visus agropromoninio komplekso vystymosi uždavinius. Tai žemės ūkio intensyvinimas, tolesnis kiekvieno hek-taro derlingumo ir gyvulių produktyvumo didinimas. Labai svarbu intensyviau ir ūkiš-kiau naudoti žemę, kelti žemdirbystės kul-tūrą, didinti visų žemės ūkio kultūrų, ypač javų ir bulvių, derlingumą. Pagrindinės gai-rės, kurių būtina laikytis plėtojant gyvuli-ninkystę — tai gamybos intensyvinimas, su-maniai tai derinant su gyvulių skaičiaus di-dinimu. Būtų žymiai geriau analizuoti kol-ūkių ir tarybinių ūkių ekonomikos proble-mas. Išaiškinti kai kurių ūkių ekonomikos problemas. Išaiškinti kai kurių ūkių atsili-kimo priežastis ir jas nedelsiant pašalinti.

Nors pastaraisiais metais racionaliau naudojami materialiniai ištekliai, tačiau ža-liavų, energijos ir medžiagų suvartojimas produkcijos vienetui mažėja ne tokiais tem-pais, kaip norėtųsi. Dar neretai netausomas liaudies turtas: rūdija nepanaudoti įrengi-mai, sugenda prastai laikoma žemės ūkio produkcija.

LIETUVOS MINERALINIAI VANDENYS

Lietuvoje yra įvairaus mineralinio van-dens. Druskininkų, Birštono ir Stakliškių mineraliniai vandenys minimi viduramžių kronikose. Jau 16-me amžiuje Biržų krašto gyventojai Smardonės šaltiniais malšino są-narių skausmą. Dar senais laikais palangiš-

kiai sakydavo, kad čia iš žemės gelmių trykš-tas vanduo stebuklingas, ir juo prausdavosi.

Palangoje jūros vandenį, perpus atskies-tą gėlu vandeniu, patariama gerti 15-30 mi-nučių prieš pusryčius, pietus ir vakarienę. Toks skiedinys išgydo gastritą, skrandžio rūkštingumą, o pašildžius, galima išsigydyti tulžies ir pūslės uždegimą.

ŽEMAITĖS PREMIJA ATITEKO E. IGNATAVIČIUI

Jau šešioliktą kartą už geriausius prozas kūrinius kaimo tematika Rašytojų sąjunga ir Kelmės rajono Žemaitės kolūkis paskiria literatūrinę Žemaitės premiją. Šiemet ji ati-teko Eugenijui Ignatavičiui už apsakymų rinkinį "Ir namų amžinoji šviesa". Knygą išspausdino "Vagos" leidykla.

KMYNŲ DERLIUS

"Gegužės pirmosios" kolūkis šiemet iš-augino 42 hektarus kmyną. Valstybei teks dešimt tonų kvapniųjų grūdelių.

AKORDEONISTAI

Prieš 25-rius metus Lietuvos valstybinė-je konservatorijoje buvo pradėti ruošti a-kordeonistai. Per ketvirtį amžiaus Konser-vatorijos akordeono klasę baigė 85 specia-listai. Akordeonistai dirba mokyklose, kon-certuoja ne tik Lietuvoje, bet ir kituose kraštuose. Dažnai scenoje pasirodo akor-deonistai — R. Daubarytė, S. Stasiulis, S. Strička, E. Gabnys, G. Smolskas, E. Gabnio vadovaujamas duetas ir R. Sviackevičiaus kvintetas.

IŠ LAIŠKO, KURIS NEPASIEKĖ ADRESATO

Vienam kunigui Lietuvoje, kuris man siuntinėja mėnesinį žurnalą "Mokslas ir gy-venimas", 1984 m. birželio 30 d. rašiau laišką, dėkodamas už tą jau daug metų besitę-siančią, ištvėmingą paslaugą. Laiške tarp kitko pakomentavau minėtame žurnale, ba-landžio mėn. numeryje, pasirodžiusį straips-nį apie šv. Kazimierą. Laiškas adresato ne-pasiekė. Matyt, kam nors kitam buvo įdo-mūs tie mano komentarai... Manau, kad tokių įdomių dalykų neverta slėpti nė nuo "L.L." skaitytojų. Štai ką tame laiške ra-šiau:

"Apie šv. Kazimierą rašė istorikas dr. J. Jurginis ("M. ir G.", Nr. 4). Paskaičiau ir pagalvojau, ar tik čia nėra naujas šventojo stebuklas. Geram ir neblogai savo dalyką žinančiam istorikui, kai jis ėmėsi rašyti ne mokslo, bet kažkokiais kitokiais sumetimais, ėmė kažkas ir sumaišė kortas. Autorius, užuot žvelgęs moksliškai, remiasi pasakėlėmis. Kada ir kur Bažnyčia mokė, kad 'nuo dievo bausmės galima buvo išsigelbėti bažnyčioje ar turguje, iš vienuolių nusipirkus indulgencijų'? O kad broliai karalaičiai Kazimieras ir Aleksandras mirė gana jauni, nereiškia, jog jie turėjo būti visą laiką ligoti, nelaimingi. Apie Kazimierą yra pakankamai žinių, kad jis buvo ruošiamas tėvo, karaliaus, įpėdiniui; tik vėliau susirgo džiova. O apie Aleksandrą poliometitą pirmą kartą skaitau. Tikrai būtų buvęs kvailas Maskvos kunigaikštis Ivanas Didysis, už tokio paliegėlio išleisdamas savo dukterį Eleną. Berods, Aleksandras prieš mirdamas buvo paralyžuotas. Bet ar tai jau retas įvykis ir šandien, kad jauną vyrą ištinka apopleksija, kad jį paralyžiuoja? Kam tad išgalvoti nebūtus dalykus, kad gyvenimo aplinkybės, atlikti darbai ką kita sako? Bet autorius jau visiškai išeina iš krašto, kai rašo, kad '1501 m. (su pop. Aleksandro VI laišku) pagarba nelaimingajam karalaičiui ir baigėsi'. Nė nepamini, kad jau prieš tai ir po to visą laiką, bent trejetą dešimtmečių, Kazimiero kapas žmonių buvo gausiai lankomas, prie jo įvyko ypatingų maldų išklausymų, pagijimų, kad žmonės atsidėkodami kabino ant koplyčios sienų savo votus ir kitaip reiškė savo padėką. Toliau dar gražiau! Reformacinis judėjimas, privedęs prie to, kad Vilniaus vysk. Paulius Alšėniškis įskundęs karaliui Abraomą Kulvietį, autoriaus teigimu, paskatino karalių, vyskupą, pranciškonus kreiptis į popiežių, kad Kazimierą paskelbtų šventuoju. Kai minėti asmenys rašė laiškus popiežiui, t.y. 1516 metais, apie tokį M. Liuterį mažai kas nežinojo. Juk jis tiktai 1517 m. paskelbė savo 98 tezes. O A. Kulvietis, gimęs apie 1510 m., tuomet 'kepė' molio blynus, o ne apie kokius protestantus galvojo. Štai kur istorikas susimaišė,

ir kaip tik savo geriausiai pažįstamoje aplinkoje: humanizmo ir renesanso laikotarpyje. Jei dar pridėsime, kad šv. Pranciškus Ksaveras, Indijos ir Japonijos apaštalas, miręs pakeliui į Kinijos žemyną ir palaidotas Indijos uostamiestyje Goa, pagal autorių, 'norėjęs sukrikščioninti *afrikiečius*', ir visokių kitokių nutylėjimų, iškraipymų, gausime vaizdžią charakteristiką 'mokslo žinių skleidėjo' (taip jis straipsnio pabaigoje norėtų būti vadinamas) Lietuvoje, kaip kitų mulkytojo ir nebūtų dalykų, išgalvotų mitų pasakotojo. Stebiuosi žurnalo redaktorių ir cenzorių menku išprusimu, kad tokių, Lietuvos istorijoje visiems žinomų dalykų, kaip šv. Kazimiero gyvenimas, garbinimas ir protestantų veiklos pradžia, nebeatskiria ir juose nebesiorientuoja..

Paulius Rabikauskas, S.J.

AUKSAS IR PELENUOSE ŽIBA

Per daugelį metų susikaupė nemaža įdomių laiškų iš Sibiro ir Lietuvos. Pasidalinsiame su skaitytojais vienu kitu trupinėliu. Suprantama, kodėl negalima minėti tikrų pavardžių, nes autoriai tebegyvi. *Red.*

Mielas Dėde,

Dovanokite, kad mes kažkada seniai Jums berašėme. Pas mus dabar kas kartą gyvenimo sąlygos gerėja. Būtų viskas gerai, jeigu ne močiutės (t.y. Lietuvos Kat. Bažnyčios, *Red.*) silpna sveikata. Ji tik praeitimi gyvena. Skaito ir skaito senus ano meto laiškus ir prisiminimus. Lygiai tais pačiais metais, kada senelis Jonas B. rengėsi švęsti 70 m. sukaktį, jai skaudūs pergyvenimai buvo dėl A.S. Jis tuomet rašė:

"Ilgai tylėjau; net du mėnesius buvau kelionėje. Sausio 29 d. staiga mane išvežė. Nepasakė nei kur, nei dėl ko. Po dviejų mėnesių per kalėjimus atsидūriau Uralo miškuose. . . Ir čia garbinu Dievą. Už Jo reikalus apsimoka ir gyvybę aukoti. 'Kai jus persekios dėl manęs, džiaukitės'. Ir džiaugiuosi. Kai matau žmones be tikėjimo, puolusius žemiau už gyvulius, džiaugiuosi, kad turiu tikėjimą. Kokie laimingi ir turtingi esame, kai tikime! Tikėjimas mus padaro



Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas—PROF. PETRAS JONIKAS

KALBOS TAISYMAI

k a d ir *j o g* yra beveik sinonimai. Jungtukas *jog* kartais gali būti vartojamas vietoj jungtuko *kad*, o jungtukas *kad* visuomet gali būti vartojamas vietoj jungtuko *jog*. Jungtuką *jog* galima vartoti papildinio ir veiksnio šalutiniams sakiniams prijungti, pvz.: *Dabar apsisakiau visai giminei, jog niekuomet iš savo krašto neišvažiuosiu* (Jablonskis). *Matai pati, jog aptekome darbais* (Žemaitė). *Žinau, jog tu mane myli. Atsitiko, jog moteriškė apako* (Jablonskis).

Taip pat jungtuką *jog* vietoj *kad* gali-

žmonėmis, saugo sveikatą, padeda žmoniškai panešti kančias, iškelia mus į amžiną laimę. Čia daug sniego. Miškas, miškas, užkampis. Bet Jėzus yra ir čia. Savo auką jungiu su Jo auka kasdieną.

Kaip Kristui kryžius buvo žygis į pergalę, taip ir man. Tie, kurie man nori blogo, patarnauja gėriui, to, žinoma, nenorėdami... Esu čia vienas lietuvis".

Po poros mėnesių vėl rašė: "Jokiu būdu nesikeičiau vietomis su tais, kurie laisvėje 'gerai gyvena' be ryšio su Dievu. Jau pats kryžiaus kelias yra Dievo išrinkimas...

Čia ilsimės 8 valandas. Valgome tris kartus: iš ryto po samtį sriubos ir košės; per pietus — vienas sriubos samtis; vakare — samtis kopūstų ir košės. Rytais kartais duoda žuvies. Tai ir viskas. Tiesa, duonos kasdien duoda 700 gramų. Galima krautu vėje už uždirtus pinigus nusipirkti produktų".

ma vartoti išeities reikšmę turintiems šalutiniams sakiniams prijungti: *Žalčio dantys tokie smulkučiai, jog negalėtų jais nė įdrėksti žmogui* (Jabl.). *Motina taip susuko, jog ir kaimynai išgirdo* (Žemaitė). *Taip išdėjo, taip išdirbo, jog šuva mėsos neėstų* (Jabl.).

Niekada negalima vartoti jungtuko *jog*, jungiant šalutinius tikslo aplinkybės sakinį; čia turi būti pavartotas tik jungtukas *kad* arba senybinis *idant*: *Manau, kad vaikas prašo tėvą pinigų, jog (=kad) galėtų nusipirkti knygą. Girdėjau, kad tėvas uždraudė sūnui važinėti automobiliu, jog (=kad) išvengtų nelaimių*. Norint šiuose sakinuose išvengti du kartu pasikartojančio jungtuko *kad*, galima vartoti *jog* vietoje pirmojo *kad*. Būtų tikslu taip pasakyti: *Manau, jog vaikas prašo tėvą pinigų, kad galėtų nusipirkti knygą. Girdėjau, jog tėvas uždraudė sūnui važinėti automobiliu, kad išvengtų nelaimių*.

j o m a r k a s (lenk. *j ar mark*) — turgus, prekymetis.

j u m o r a s (rus. *jumor*) — geriau humoras.

k a č e r g a (gud. *kočerga*) — pagaikštis.

k a d — nevert. tikslo aplinkybės šalutiniuose sakinuose su bendratimi: *Aš tai sakiau, kad parodyti (=kad parodyčiau, norėdamas parodyti), į kokią nelaimę jis galėjo įkliūti, Rinkome aukas, kad palengvinti (=kad palengvintume, norėdami palengvinti) šių vargšų gyvenimą*. Taip pat jungtukas *kad* nevertotinas su būtojo laiko padalyviu: *Taupė pinigus, kad nusipirkus (=kad nusipirkty, norėdamas nusipirkti) knygą. Nuvažiavo į Palangą, kad pamačius (=kad pamatyty, norėdamas pamatyti) jūrą*.

k a i d ė l — dėl: *Kai dėl (=Dėl) manęs tai galėjai dar ilgiau ten pasilikti. Kai dėl (=Dėl) mano atostogų tai dar nesusitarta*.

k a i n o t i ir *k a i n u o t i* geriau nevertoti ta pačia reikšme. *Kainoti* reiškia kainos, vertės nustatymą: *Tokį didelį darbą sunku įkainoti. Neįkainojamas mūsų laisvės kovotojų heroizmas. Turėtume perkainoti savo dvasines vertybes. Kainuoti* reiškia kainą,

vertę, kuri jau nustatyta: Kiek kainuoja kilogramas mėsos? Dabar pragyvenimas labai brangiai kainuoja.

k a i i r k a i p. Nereikia šių dviejų skirtingų žodžių maišyti. Jungtukas *kaip* (žinoma, jis gali būti ir prieveiksmis) nevartotinas laiko aplinkybės šalutiniams sakiniams jungti: *Kaip (=Kai) atšils, tai eisime maudytis. Kaip (=Kai) nueisi į miestą, tai ir man ką nors nupirk. Jau treji metai, kaip (= kai) jis miręs.* Jungtukas *kai* nevartotinas lyginamiesiems posakiams ir lyginamiesiems papildinio šalutiniams sakiniams jungti: *Vyras kai (=kaip) qžuolas. Sunkus kai (=kaip') švinas. Buvo tokia daugybė vabalu, kai (=kaip) pajūryje smėlio.*

k a i p t a i — nevert, vertinys. Jį galima pakeisti žodžiais: *kažkaip, kažin kaip, kaip, kaipgi: Man jis atrodė kaip tai (= kažkaip) pasikeitęs Jis vis kaip tai (= kažkaip) viską kitaip supranta Kaip tai (= Kaipgi) tu negalėjai iki šiol jo pažinti? Kaip tai (=Kaipgi, kaip) jam nepadėsi, jei taip gražiai prašo?*

k a i p t a i s y k l ė — nevert. vertinys. Reikėtų sakyti: *paprastai, dažniausiai, visada, visuomet, pvz.: Pirmadieniais tas mokynys kaip taisyklė (= paprastai, visada) neateina į pamokas. Kiekvieną rytą kaip taisyklė (=paprastai, visuomet) jis eina pasivaikščioti.*

k a m e d a l y k a s, k a m e r e i k a l a s — nevartotinos svetimybės. Pvz.: *Nežinau, kame čia dalykas (=kas čia yra), kad visi taip susirūpinę. Kame reikalas (=Kas atsitiko), kad taip susijaudinęs?*

k a s l i e č i a nevert. vertinys. Pvz.: *Kas liečia mane (=Dėl manęs) tai visai nesirūpink. Kas liečia mano reikalus (=Apie savo reikalus) nenorėčiau kalbėti. Kas liečia tavo skolą (=o dėl tavo skolos) tai susitarsim.*

k a s l i n k. Vietoj šio nevartotino vertinio iš svetimų kalbų kartais geriau tinka įnagininkas, kartais kilmininko konstrukcija su "atžvilgiu". *Kas link tautybės (=Tautybės atžvilgiu, tautybės) jie visi yra lietuviai. Kas link šio klausimo (=Šiuo klausimu) tai aš turiu kitokią nuomonę.*



BESĄLYGINĖ KAPITULIACIJA DIEVUI

Kunige Redaktoriau,

Kunigas Jonas savo straipsnyje "Kodėl jūs tikite?" (LL š.m. vasario mėn.) rašo apie naują krikščionio tipą, kuris galėtų besąlygiškai kapituliuoti Dievui, t.y. aklai pasitikėti: "Šok stačia galva į Dievo glėbį, nors jo ir nematai. Štai kas yra tikrasis tikėjimas ir kodėl tikima". Aš suabejojau tokia išvada ir norėčiau platesnių paaiškinimų.

Tokio tikėjimo neturėjo nei Adomas su Ieva, būdami rojuje, nei Petras, kai jam Kristus liepė eiti per vandenį Genezareto ežere, nei Paulius, kuris filosofavo, sakydamas, kad norįs vieno, o daręs kita. Kristus darė daug stebuklų, bet nė vienam neliepė šokti iš bokšto, nes šokantysis iš bokšto gali pakeisti savo tikėjimą ir nukristi žemyn. Pasakojama, kad kartą Mahometas norėjęs parodyti savo tvirtą tikėjimą. Jis liepęs ateiti kalnui pas jį, bet kalnas neatėjo. Tada Mahometas nuėjo pas kalną. Taigi realybė turi savo ribas.

Dievas žino, kad nėra žmogaus be nuodėmės ir be abejonių. Jos žmogaus prigimčiai yra būtinos, todėl būtina ir realybė, kurioje žmogus gyvena.

k a t r a s i r k u r i s. *Katras* vartojamas, kai skiriama vienas iš dviejų, o *kuris* — vienas iš daugelio, iš visos grupės. Pvz.: *Katras iš judviejų tai padarė? Kuris iš visos jūsų klasės yra aukščiausias?* Dabar, kai jau nyksta iš vartosenos dviskaita, vis mažiau vartojamas ir žodis *katras*. Kai skiriama vienas iš dviejų, dažniausiai vartojamas *kuris*. Tačiau nebūtų gera, jei, skiriant vieną iš daugelio, sakytume *katras*.

k e l i m e t a i — *k e l e r i m e t a i*. Pvz.: *Aš ten buvau prieš kelis (=kelerius) metus.*

k i l m e — nevartotina reikšmė "kili-mo": *Jis kilme (=kilimo) vokitis. Jis kilme (=kilimo, kilęs) iš Vilniaus.*

nes šitokioje situacijoje žmogus gali pasirodyti toks, koks jis yra, ko jis siekia, kaip jis tobulėja, ko jis yra vertas. Tikro krikščionio pavyzdys yra šv. Augustinas — tai kelias, kuriuo žmogus pašauktas eiti per pasaulį į amžinybę. Tik nuodėmingi būdami, galime tobulėti — atgailauti, o atgailaudami galime džiaugtis „felix culpa“, nes tai krikščioniškas kelias tapti Dievo vaiku.

Geriausio mano linkėjimai Jums, kunige Redaktoriau, ir kunigui Jonui.

A. Mauragis

Gerbiamas p. Mauragi,

Jūsų atsiliepimas į mano minėtą straipsnį buvo maloni staigmena. Kiek pastebėjau, retai mūsų skaitytojai reaguoja į straipsnius. Todėl Jums ačiū!

Užkliuvo Jums straipsnio mintis, kad „tikėjimas yra besąlyginė kapituliacija Dievui. . . Šok stačia galva į Dievo glėbį, nors jo ir nematai“. Tokia išvada Jums esanti abejotina. Norite „platesnių paaiškinimų“.

Kaip ir ką begalėčiau „plačiau aiškinti“, kad man atrodo, jog visas straipsnio kontekstas yra labai aiškus tokios išvados pagrindas? Ar sutinkate su straipsnyje duota tikėjimo apybraiža? Ji buvo tokia: „Tikrai tikiu tada, kai kurią tiesą, faktą ar įvykį priimu už tiesą vien todėl, kad kas kitas man pasakė, ne kad aš savo protu tai suvokių ir suprantu“. Ar tai nėra šuolis į neperprantamą bedugnę? Jokie fiziniai, matematiniai, cheminiai ar biologiniai eksperimentai neįrodys vaikinui, kad mergaitė jį tikrai myli. Gali būti daug jos elgesio faktų faktelių, kurie, sveikai protaujant, verčia sutikti, kad ji tikrai myli, bet vis dėlto šimtu procentų užtikrinti negalima, kad jos meilė tikra. Tai vis tiek yra ir liks mįslė. Teks pagaliau pasitenkinti ir pasitikėti jos žodžiu „aš tave myliu“. Žodis labai aiškus, bet tikrovė yra ir liks mįslė. Ar tai ne puolimas „stačia galva kaip į vandenį“, anot žymaus teologo Tillich pasakymo apie tikėjimą? Gyvenimas per dažnai paliudija, kad tokie „meilės prisipažinimai“ buvo tik tušti žodžiai, išsprūdę iš akimirkos aistringos susijaudinimo, o ne iš tikrai mylinčios sielos gelmės.

Tikėti Dievą nėra tokio apsispylimo pavojaus. Jis yra Tiesa ir Meilė, todėl negali apgaudinėti, nesielgia akimirkos aistrų veikiamas. „Aklai šokti į jo meilės glėbį“, nors jo ir nematau, nėra man jokio pavojaus apsilviti.

Kad Adomas ir Ieva tokio aklo tikėjimo neturėjo, kaip rašote, suprantama. Jiedu rojuje labai intymiai su Dievu bendravo. Jie **žinojo**, kad Dievas yra, o ne **tikėjo**. Bet, atrodo, jie bus suabejoję absoliučiu Dievo gerumu, kad jis, net drausdamas valgyti vieno medžio vaisių, jiems tik gero norėjo. Sakyčiau,

kad jie „aklai patikėjo“ šėtono-žalčio pakišta mintimi, kad Dievas juos apgavo, bijodamas ar pavydėdamas, kad jiedu „netaptų dievais, pažįstančiais gera ir bloga“. Matyt, Dievas vis dėlto jiems atrodė didelis gėris, kad susigundė „tapti dievais“, t.y. būti kaip Dievas! Ar tai nebuvo šuolis stačia galva kaip į vandenį, tik ne į Dievo glėbį, o į šėtono pinkles?

Minite šia proga apaštalą Petrą. Kaip tik jis yra geras tokio „aklo šuolio“ pavyzdys. Jis susigundė pavaikšioti vandens paviršiumi. „Viešpatie, jei čia tu, liepk man ateiti pas tave vandeniu“. Jėzus atsako: „Eik!“ Petras, paklausęs to trumpučio žodelio „eik“, išlipo iš valties ir nuėjo iki Jėzaus. O kai ėmė stebėti vėjo smarkumą ir bangų didumą, išsigando ir tuoj pradėjo grimzti. „Viešpatie, gelbėk mane!“ Jėzus sugriebė Petrą ir pasakė: „Silpnatiki, ko suabejojai?!“ (Mt 14,28-31). Va, p. Mauragi, kada Petras pradėjo skęsti — kai neteko savo „aklo tikėjimo“, kurį šio įvykio pradžioje turėjo. Todėl Petro įvykis yra mano išvados patvirtinimas.

Kai minite ir apaštalą Paulių, „filosofavusį“ apie norą daryti ir nedarymą, čia nėra tikėjimo, o elgesio reikalas. Laiške romiečiams (7,14-25) jis aprašo savo vidinę kovą: „Sugebu trokšti gero, o padaryti — ne. Aš nedarau gėrio, kurio trokštu, o darau blogį, kurio nenoriu“.

Pauliaus tikėjimas ir gėrio supratimas yra aiškus. Tačiau „kūnas per silpnas“. Jis neįstengia padaryti to gėrio, kurio trokšta. Taigi tikėjimas ir elgesys pagal tą tikėjimą yra du skirtingi dalykai.

Pagaliau jokių būdų negaliu sutikti su Jūsų pasakymu, kad nuodėmės „žmogaus prigimčiai **būtinis**“. Kas žmogaus prigimčiai yra būtina, t.y. be ko žmogus negalėtų būti tikras žmogus, tai negali būti nuodėmė. Blogiausiu atveju, tai būtų tik žmogaus prigimties ribotumas, silpnumas. Nuodėmė yra tik tai, kas žmogaus prigimčiai nėra būtina, bet žmogus vis tiek tai daro, nors aiškiai žino, kad tai morališkai yra nedora, arba nedaro tai, ką morališkai turėtų daryti. Taigi ir šis atvejis yra ne tikėjimo, o elgesio dalykas.

Kun. Jonas

ŠV. KAZIMIERAS IR PAL. MYKOLAS GIEDRAITIS

Gerbiamas Redaktorau,

Šv. Kazimieras savo 500 metų jubiliejaus proga suteikė mums nesitikėtų dovanų. Visų pirma lietuvių tautos populiarumas ir jos kova už tikėjimą prieš bedieviškąjį komunizmą susilaukė įvertinimo pagrindinėse Vakarų pasaulio katedrose, kur buvo švenčiama šv. Kazimiero sukaktis. Tačiau atrodo, kad ir daugiau dovanų šv. Kazimieras mums neša. Jis greičiausiai mums padės teisingiau pažinti savo

tautos istoriją, atrandant tuos lietuviškosios katalikybės šimtmečius, kurie ligi šiol mums buvo mažai pažįstami.

Taip viena iš jo nešamų dovanų galima laikyti prof. Pauliaus Rabikausko, S.J., atrastą lietuvių palaimintąjį Mykolą Giedraitį. Savo straipsnyje „Šventasis Kazimieras ir italai“, kuris buvo išspausdintas „Lietuvių tautos praeityje“, VIII tome, pirmojoje knygoje, skirtoje šv. Kazimiero studijoms, prof. Rabikauskas, aprašydamas Krokuvos religines nuotakas, kuriose išaugo šv. Kazimieras, yra atradęs lietuvių palaimintąjį Mykolą Giedraitį (93 psl.). Mums, kurie dažnai skundžiamės, kad per mažai turime šventųjų, reiktų susidomėti šiuo šventu vyru ir jį pasisavinti.

Prof. Rabikauskas atkreipia dėmesį į tai, kad Krokuvos miestas ir arkivyskupija ateinančiais metais ruošiasi minėti Mykolo Giedraičio 500 metų mirties sukaktį. Ar nebūtų tikslu ateinančiais metais suorganizuoti ekskursiją prie šio palaimintojo kapo ir tokiu būdu paliudyti, kad ir mes, lietuviai, jį pripažįstame ir laikome savu?

Gal kas pasakys, kad tai būtų unijos pripažinimas ir bereikalingas nusilenkimas lenkams? Ne būtinai. Tai būtų ne politinis pasireiškimas, bet religinis. Jeigu lenkai gerbia ir šventuoju laiko kurį nors lietuvių, tai neturi sukliudyti mums taip pat jį gerbti. O kad pal. brolis bernardinus Mykolas Giedraitis yra lietuvis, tai apie tai rašė ir kitas šio rinkinio autorius, būtent vysk. Kazimieras Paltarokas savo straipsnyje „Karalaitis šv. Kazimieras“. Pal. Giedraitis yra iš Giedraičių, gimęs 1425 m., miręs 1485 m. (18 psl.).

Popiežius Jonas Paulius II yra parodęs daug pagarbos mums, prabildamas lietuviškai per šv. Kazimiero iškilmes ir kitais atvejais, taip pat ypatingu būdu atšvęsdamas šv. Kazimiero sukaktis. Manychiau, kad ir mums būtų tinkama tą popiežiaus parodytą palankumą pripažinti, suruošiant vizitą į jo miestą ir arkivyskupiją.

Gerbiamas Redaktorau, prašau Jus duoti vietos savo žurnale pasisakyti skaitytojams čia iškeltu klausimu.

Kun. Vytautas Bagdanavičius

PATIKO STRAIPSNIS

Gerbiamas Kunige,

Ačiū už gerą straipsnį „Kandimas iš pasalų“ (š. m. liepos-rugpjūčio nr.). Manau, daug kas bent truputį randa panašumo ir savo gyvenime. Tik kažin ar tas „žemės šliužas“ pagalvoja, kad ateis ir jam valanda atsistoti prieš Dievo teismą, kuris viską mato ir žino. . . Daugiau tokių straipsnių!

S. Statkienė

Trumpai iš visur

■ Prancūzijos vyskupai savo specialiame laiške pasisakė prieš vienašališką nusiginklavimą ir už branduolinius ginklus kaip priemonę atsiginti nuo užpuolėjų. Vienašališkas nusiginklavimas atmestinas, nes jis gundo kaimyninius kraštus pasinaudoti palankia aplinkybe ir pulti nusiginklavusį kraštą.

■ Romoje spalio 5-9 d. įvyks pasaulio kunigų rekolekcijos, kuriose kalbės popiežius Jonas Paulius II ir Motina Teresė iš Kalkutos. Tikimasi, kad iš 100 kraštų dalyvaus apie 7000 kunigų. Šioms rekolekcijoms paskatinimas buvo, kai Motina Teresė vyskupų sinde Romoje 1980 m. pareiškė: „Atnešiau prašymą jums visuomenės atmetusių — vargšų, mirštančių, ligonių, pamirštų. . . Jie prašo pranešti, kad reikia šventų kunigų“.

■ Minneapoly Ruth Christensen, 23 m., atėjusi į pornografinių dalykų krautuvę, protestuodama užsidedė save. Gaisro gesintuvu užgesintą, sunkiai apdegusią ją nuvežė į ligoninę. Buvo rastas jos raštelis, kuriame ji buvo pareiškusi: „Seksizmas sužlugdė mano gyvenimą“. Rasta ir atsišaukimų: „Substadykit pornografiją“.

■ Lenkijoje po 45 metų pertraukos vėl pradėtas leisti savaitraštis „Przegląd Katolicki“. Jis buvo įsteigtas 1863 m., turėjo sustoti 1939 m. Dabar gautas leidimas vėl jį leisti. Spausdinama 25.000 egzempliorių.

■ Jugoslavijoje pasklido garsas, kad ten Marija pasirodė šešioms vaikučiams. Į tą vietą nuvyko ir Italijos kunigas su būreliu maldininkų. Jie ten pasimeldė. Policija areštavo kun. Pietro Villasanta, iš Italijos nuvykusį į Jugoslavijos kaimelį Medjugorje, į pasirodymo vietą. Teismas jam paskyrė 50 dol. pabaudos.

■ Vatikanas paskelbė, kad išleidžia Galilėjaus bylos dokumentus. Jo byla vyko 1633 metais. Išleidžiamas pilnas tos bylos dokumentų rinkinys.

■ Čekoslovakijoje daugiau kaip 50.000 katalikų dalyvavo atlaiduose dviejose šventovėse Moravijoje ir Slovakijoje, o į Levoce Marijos šventovę Slovakijoje buvo susirinkę daugiau negu 100.000 žmonių, jų tarpe daug jaunimo.

■ Vatikanas su Haiti pasirašė naują konkordatą. Juo prezidentas atsisakė teisės vetuoti kandidatą į aukštesnę bažnytinę pareigavietę. Bet Bažnyčia pasižadėjo, kad nauji vyskupai bus Haiti piliečiai; vyriausybei praneš apie kandidatus, kad būtų progos pareikšti, ar nėra priešiškoumo dėl politinių motyvų. Vyriausybė galės per 60 d. pareikšti, jei yra priešinga parinkimui. Pagal konkordatą naujas vyskupas, generalinis vikaras, katalikų mokyklos va-

dovybė, religinių institucijų vadovai turės pasižadėti laikytis valstybės konstitucijos, bendros gėrovės ir ginti tautos interesus.

■ Lenkijoje, Dangun Ėmimo šventės proga, į Čenstakavą susirinko apie 300.000 maldininkų. Mišias aukojo Čikagos vyskupas pagalbininkas A. Abramovicz, drauge su svečiais vyskupais iš Prancūzijos, Austrijos, Meksikos ir Japonijos. Pamokslą pasakė Lenkijos primas kard. Glemp, pažymėdamas, kad maldininkų susitikimas Čenstakavoje tapo tautinės ir tarptautinės brolybės išraiška. Didelė dalis maldininkų buvo atvykę pėsti, nueidami šimtus kilometrų. Pvz., iš Varšuvos 50.000 maldininkų keliavo 8 dienas. Iš Siedlice 11.500 maldininkų atėjo 375 kilometrų per 13 dienų.

■ Į Lietuvą per Vatikano radiją buvo perduotos šv. Mišios, kurias popiežius Jonas Paulius II lietuviškai aukojo savo koplyčioje Castelgandolfe rugpjūčio 25 d. Taip Šv. Tėvas dalyvavo Lietuvos katalikų maldose, baigiant šv. Kazimiero 500 m. mirties sukakties minėjimą.

■ Marijai Teresei iš Kalkutos buvo paskirta amerikiečių Damien Dutton premija, skiriama kasmet tam asmeniui, kuris labiausiai pasižymi pagalba raupsuotiesiems.

■ Polinezijoje paminėta 150 metų sukaktis nuo krikščionybės įvedimo.

■ JAV-se katalikų parapinėse mokyklose didėja skaičius nekatalikų vaikų. Jų tėvai, vertindami geresnį auklėjimą, į šias mokyklas nukreipia savo vaikus.

■ Kardinolas Josyf Slipyj mirė rugsėjo 7 d. Romos ukrainiečių universiteto rūmuose, sulaukęs 92 m. amžiaus. Buvo gimęs 1892 m. netoli Lvovo. Teologiją studijavo Innsbroke, Austrijoje, ir Romoje. Kunigu įšventintas 1917 m. Buvo kunigų seminarijos profesorius ir rektorius. Pakeltas į arkivyskupus 1939 m. Kraštą okupavus sovietams, buvo uždarytas į kalėjimą, vėliau ištremtas. Sibire praleido 18 metų. Kalėjimuose turėjo progos susipažinti su lietuviais ir paskelbė apie mūsų šiuos gausius palankius prisiminimus.

■ Religinis savaitraštis "Our Sunday Visitor" nr. 20 rugsėjo 16 d., aiškindamas naujojo Bažnyčios teisyno nuostatą apie šv. Komuniją, atsakydamas į paklausimą, rašo, kad katalikas kiekvieną kartą, kada dalyvauja šv. Mišiose, gali priimti šv. Komuniją, nors ir daugiau kartų per dieną.

■ Popiežius Jonas Paulius II, atskridęs į Kanadą, rugsėjo 9 d. celebravo pirmas šv. Mišias tame krašte. Jos buvo Lavalio univ. sporto stadione, Quebecke. Skatino katalikus neatskirti savo tikėjimo nuo kultūros, o savo religiją kultūrą nušviesti. Rugsėjo

10 d. aplankė invalidų namus. Kalbėjo apie gyvybės teisę visiems, ypač priminė tą teisę, priklausančią dar ir negimusiems. Kalbėdamas Šv. Onos de Beau-prė bažnyčioje, skatino laikytis brolybės dvasios. Rugsėjo 11 d. aplankė palaimintojo Andrė Bessette kapą Montrealyje. Kalbėdamas į susirinkusius kunigus, skatino, atsispiriant sekuliarizacijos ir materializmo dvasiai, gyventi su Dievu. Aplankė pradžios mokyklą, skatindamas vaikus gyventi draugystėje su Jėzumi. Popiežius aplankė ir žvejų kaimelį Newfoundland, lankėsi kitose rytinėse provincijose. Rugsėjo 14 d. popiežius buvo Toronte. Minioje pamatęs Solidarumo vėliavas, priminė darbininkijos teises. Didžiosiose pamaldose dalyvavo visų protestantų tikybų atstovai, taip pat žydų, musulmonų, indų, budistų dvasininkai. Popiežius skatino visus jungtis bendram taikos ir žmonijos gėrovės darbui. Pabrėžė, kad neturtingųjų reikalams reikia teikti pirmenybę prieš turtingųjų. Ragino, kad technologiniai laimėjimai neneštų neteisybės visuomenės silpniesiems. Toronte į popiežiaus šv. Mišias buvo susirinkę pusė milijono žmonių.

■ Kard. Bernardin pirmą kartą Čikagos arkivyskupijos tribunolan paskyrė teisėją moterį — seselę Barborą Oną Cusack, 35 m., Vaikelio Jėzaus vienuolyno narę. Ji gimusi Haddonfielde, N.J., Mundelein kolegijoje gavusi bakalaureatą, o Katalikų universitete — magistro laipsnį. Studijavo bažnytinę teisę ir turi kanonų licenciatą.

■ Indijoje Kairabado Mergelės Marijos Ligonii Sveikatos atlaiduose, kurie užsitęsė 11 dienų, dalyvavo 50.000 žmonių.

■ Vietname komunistai tebekalina daugiau kaip 100 kunigų. Tai buvo paskelbta vietnamiečių katalikų visuotiniame suvažiavime Vokietijoje, Koenigsteine.

■ Šv. Tėvas Jonas Paulius II praleido Kanadoje dvylika dienų. Jis lankė keturiolika skirtingų vietovių. Kiekvienai yra pasirinkęs temas: Quebec City — tikėjimas ir kultūra, Trois-Rivieres — meilė ir pasiaukojimas Švenčiausiajai Mergelei Marijai, Montrealyje — Dievo paslaptingumas ir buvimas visų gerų žmonių širdyse, St. John's, Newfoundland — šeima, Moncton — Bažnyčia ir bendruomenė, Halifax — Bažnyčios misija pasaulyje, Toronte ir Huronia — žmogus ir technologija, Winnipeg ir St. Boniface — tikėjimas ir kultūra, Edmonton — Trečiasis pasaulis, Fort Simpson — taika, žmonija, pasaulio ekologija, Vancouver — Dievo paslaptingumo atskleidimas Jėzaus Kristaus asmenyje, Ottawa — taika pasaulyje.

■ Popiežius Jonas Paulius II per Vatikano radiją iš Castelgandolfo rugpjūčio 25 d. pasakė kalbą Lie-

tuvos katalikams. Kalbėjo: "Popiežius yra su jumis. Su jumis yra Romos Bažnyčia. Su jumis yra Visuotinė Bažnyčia, kuri jūsų neužmiršta. Eucharistinėje aukoje aukosiu Dievui Lietuvos Bažnyčios ir jūsų bendruomenės džiaugsmus bei sielvartus, lūkesčius ir viltis..."

Savo kalbą popiežius baigė žodžiais: "Nors neturiu galimybės asmeniškai dalyvauti jūsų tėvynės globėjo šv. Kazimiero jubiliejaus minėjime, jaučiuosi esąs jūsų tarpe. Jaučiu dvasinę vidinę vienybę su Lietuvos Bažnyčia ir su lietuvių tauta. Jai reiškiu savo nuoširdžiausią pagarbą ir Švč. Trejybės vardan siunčiu broliškus palaimos linkėjimus".

Pažymėtina, kad popiežius savo kalboje dar pabrėžė: "Šv. Mišios, kurias aukosiu jūsų kalba, tebus mano dvasinės vienybės su visa Lietuvos katalikų bendruomene ženklas".

■ Pasaulyje yra pusantro milijono pranciškonų tretininkų. Jie veikia 40-je kraštų.

■ Jugoslavijoje, Marija Bistrica šventovėje, rugsėjo 9 d. buvo suplaukę daugiau kaip 300.000 žmonių švęsti 1300 m. sukaktį nuo katalikybės įvedimo Kroatijoje. Tai buvo didžiausias tikinčiųjų susibūrimas komunistų valdomoje Jugoslavijoje. Apeigose dalyvavo ir vyriausybės nariai.

■ Anglijoje vienas iš vadovaujančių anglikonų dvasininkų — kanauninkas John Tinsley — ryžosi tapti kataliku ir pradėjo studijuoti teologiją, ruošdamasis kunigystei. Viena iš priežasčių — anglikonų Bažnyčios linkimas leisti tuoktis persiskyrusiems.

■ Niujorko gubernatorius Mario Cuomo norėjo padovanoti netekėjusių mergaičių, laukiančių kūdikio, globos namams 1.500 dol. Ta įstaiga yra laikoma katalikų, ir jos vadovybė atsisakė tą dovaną priimti, nes gubernatorius palankus abortams — negimusių žudymui.

■ Pittsburghe seselė Natalie Lann, dirbanti liturginio meno srityje, dabar apsisprendė organizuoti liturginio šokio grupę. Kai popiežius Jonas Paulius II rugsėjo 11 d. lankėsi Montrealy, Kanadoje, ten popiežiaus Mišiose atviroje aikštėje procesijoje ir pamaldų metu dalyvavo 50 asmenų liturginio šokio grupė. Savo plastiškais judesiais išryškino įvairias apeigų dalis. Popiežius ir jiems padėjo už įsijungimą į celebravimą.

■ Vengrijoje leidžiamas katalikų laikraštis "Uy Ember" (Naujas žmogus). Jo išperkama 92.000 egzempliorių. Klierikų 1975 m. ten buvo 165, o dabar — 300. Budapešto teologijos akademija prieš trejus metus įsivedė neakivaizdinį teologijos kursą. Taip susirašinėjant, tą kursą ima 500 studentų. Jų daugiau kaip pusė yra moterys.

J. Pr.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Bronius Kviklys. LIETUVOS BAŽNYČIOS. IV tomas. Panevėžio vyskupija. Amerikos lietuvių bibliotekos leidykla. 1984 Šv. Kazimiero metai. Architektūriniai tekstai: dr. inž. Jurgis Gimbutas. Redakcija: Bronius Kviklys, Juozas Mažeika, kun. dr. Anicetas Tamošaitis, S.J., kun. dr. Juozas Vaišnora, M.I.C. Koordinatorius: Juozas Masilionis. Žemėlapis: Vitalis Matulaitis. Dailininkas ir techninis redaktorius: Petras Aleksa. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, 3001 W. 59th St., Chicago, IL 60629. Kieti viršeliai, 532 psl., daug iliustracijų. Tiražas 1500 egz.

Antanas Rubšys. RAIDĖ UŽMUŠA, DVASIA GAIVINA. Išleido "Krikščionis gyvenime" 1984 m. I. Autoriaus pasikalbėjimai apie Šv. Raštą. II. Antrojo Vatikano Susirinkimo dogminė konstitucija apie Dieviškąjį apreiškimą. 85 psl., kaina nepažymėta.

Jurgis Gliuda. KOVO KETVIRTOJI. Romanas. Viršelis Pauliaus Jurkaus. Išleido "Darbininkas" 1984 kazimieriniais metais. 240 psl. Romanas iš šv. Kazimiero gyvenimo.

Juozas Kralikauskas. AŽUOLAI PILIAKALNYJE. Devynių istorinių romanų gelmenys ir problemos. Išleido "Tėviškės žiburiai". Aplanką ir viršelį piešė Romas Viesulas. Išleista Toronte 1984 m. 206 psl., kaina nepažymėta.

Jonas Gutauskas. TIK VIENAS ŠUOLIS. Eilėraščiai. Įvadas Marijos Stankus-Saulaitės. Kalbą tikrino Juozas Vaišnys, S.J. Viršelis ir iliustracijos sesers Mercedes. Spausdino "Tėviškės žiburiai". Išleista 1984 m. 92 psl., kaina nepažymėta.

Marius Blynas. I. NOSTRADAMUS IR PRANAŠYSTĖS. II. ERDVĖS PASLAPTYS. Išleido Kęstučio Jeronimo Butkaus fondas 1984 m. 104 psl., kaina 5 dol.

LŠST VYTAUTO DIDŽIOJO ŠAULIŲ RINKTINĖ. 30 METŲ SUKAKTIS (1954-1984). Viršelis Petro Aleksos. Spaudai paruošė Birutė Jasaitienė. Didelis formatas, 144 psl., kaina nepažymėta.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 62. Leidžia R.K. Kunigų vienybė, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

LITUANUS. Vol. 30, No. 3. Šį numerį redagavo Antanas Klimas. Administracijos adresas: 6621 S. Troy, Chicago, IL 60629.

Į LAISVĘ. Nr. 91(128). Politikos žurnalas. Leidžia Liet. Fronto bičiuliai. Redaktorius Vacys Rociūnas. Adm. adresas: 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305.

TĖVYNĖS SARGAS. Nr. 2(58). Leidžia Popiežiaus Leono XIII literatūrinis fondas. Redaktorius Algirdas Kasiulaitis. Adm. adresas: 4050 S. Campbell, Chicago, IL 60632.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Skelbiame XXVI straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui.

Suaugusiems siūlomos šios temos: **1. Mūsų išeivijos religinio ir tautinio gyvenimo skersinis pjūvis** (angl. cross-section). **2. Dėl ko šeimos skiriasi?** **3. Pavyzdžio reikšmė ir galia.**

Jaunimui (iki 30 m. amžiaus) skiriamos temos: **1. Moterų kova už lygias teises.** **2. Dėl ko jaunimas nutolsta nuo religijos?** **3. Iš kur kyla vaikų nesusipratimai su tėvais?**

Suaugusiųjų straipsniai turi būti ne ilgesni kaip 10 mašinėlė rašytų puslapių, o jaunimo — ne mažiau kaip du mašinėlė rašyti puslapiai (bet pageidaujama ir ilgesnių). Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu ir kartu su straipsniu į voką įdedamas uždaras vokelis su tikrąja autoriaus pavarde, adresu ir telefonu. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki kovo mėn. 15 dienos. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” renginyje gegužės mėn. 5 dieną.

Suaugusiems numatytos tokios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 80 dol., IV — 70 dol. Jaunimui: I — 100 dol., II — 80 dol., III — 70 dol., IV — 50 dol. Vertinimo komisija, reikalui esant, gali ir kitaip paskirstyti premijas.

Premijų mėcenatai: Juozas Vembrė — 200 dol., Jonas Veselka — 150 dol., Elena Antanaitienė — 100 dol., Ona Požarniukaitė — 100 dol., Veronika ir Jurgis Janušaičiai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol.

APIE “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJAS

Ekskursijai į Australiją susidarė nedidelis būrelis. Jie išvyksta š.m. gruodžio mėn. 15 d.

Spaudoje jau buvo minėta apie planuojamą ekskursiją į Braziliją ir Argentiną. Gaila, kad ši ekskursija numatytu laiku negalės įvykti — agentūra negavo leidimo iš valdžios plaukti laivu. Tikimės, kad kitais metais nebus kliūčių. Tad šią ekskursiją atidedame.

Kai kurie pareiškė norą geriau susipažinti su Italija, kur yra daug ko pamatyti. Planuojame tokią ekskursiją suruošti 1985 m. rugsėjo gale ar spalio pradžioje, kai Italijoje būna pats gražiausias ir švelniausias metų laikas.

Galbūt 1985 m. kada nors apie vasario mėnesį suruošime vienos savaitės kelionę laivu po Karibų jūros salas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.